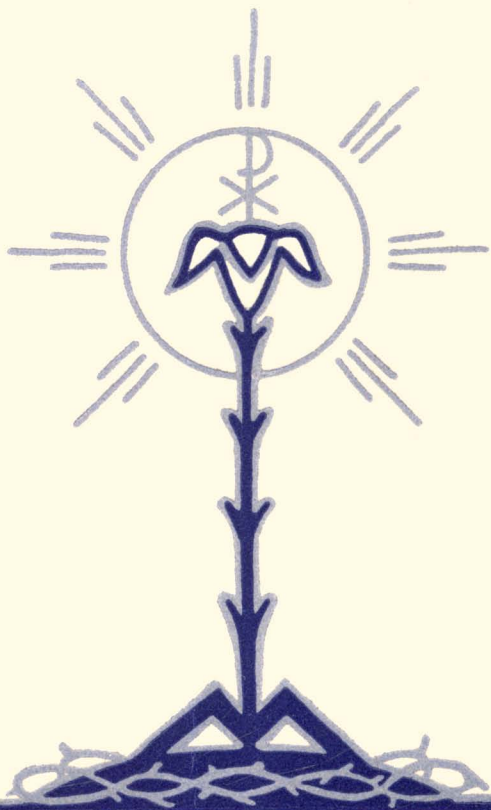

+ SZÜZ Mária + ÉLETE +

• DR. MEGYESI SCHWARTZ ANTAL •

• KORDA RT. KIADÁSA •

DR. MEGYESI SCHWARTZ ANTAL:
SZŰZ MÁRIA ÉLETE

SZŰZ MÁRIA ÉLETE

IRTA:

DR. MEGYESI SCHWARTZ ANTAL:

KORDA R. T. KIADÁSA
BUDAPEST

Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi m. p. censor dioecesanus.
Nr. 6852/1947. Imprimatur. Strigoni, die 11. Octobris 1947.
Dr. Joannes Drahos m. p. vicarius generalis.

F. k.: Varga E. — Korda-nyomda, Bpest, VIII., Csépreghy-utca 2.
(Fel.: Schaff Á.)

1. Szűz Mária helye és jelentősége a mindenség isteni tervében.

I. „Kezdetben teremté az Isten a *mennyet*” (I Móz. 1, 1.), és benne az angyalok végeláthatatlan seregét. Az volt az Úr szándéka, hogy egyideig próbára teszi őket, és ha hűségesen szolgálnak neki, színélátására bocsátja őket, hogy mindörökké végtelenül boldogok legyenek. Lucifer, az egyik főangyal, felkiáltott: „Nem szolgálok!” (Jer. 2, 20.), és maga után csábította Isten elleni pártütésbe az angyaloknak körülbelül harmadrészét. (Jel. 12, 4.) Isten parancsára a hú angyalok Szent Mihály vezetése alatt harcba bocsátkoztak a lázadókkal, letaszították őket az égből a kárhozatba, „helyük nem találtaték többé az égben”. (I. h. 8.) Az égben így keletkezett űrt később teremendő emberekkel szándékozott az Isten betölteni. Ezt a tervét ki is hirdette a mennyek angyalainak és a kárhozat ördögeinek egy fenséges látomás keretében, melyet Szent János (i. h. 1. kk.) így ír le: „*És nagy jel tűnik fel az égen: egy asszony, akinek öltözete volt a nap, és lába alatt a hold és fején tizenkét csillagból álló korona...*” Tehát egy asszony lesz az Úr segítőtársa terve végrehajtásában. Egy

Asszony fogja megsegíteni az embereket, hogy megtalálják a mennybe vezető utat és tudjanak felemelkedni a földről az örök boldogságba. Ki ez az Asszony? Sok szentírásmagyarázó az Isten *Egyházára* ismer benne, mely szüntelenül, a világ végezetéig magában foganja és megszüli Isten kiválasztottjait, akik arra vannak hivatva, hogy betöltsék a mennyországban azt az űrjét, melyet a kárhozatba vetett hűtlen angyalok maguk után hagytak. Mások ellenben a „*nagy jel*”-en Szűz Máriát értik. Az Ő segítségével hajtotta végre az Úristen a megtestesülés legnagyobb csodáját, mely az emberiségnek a mennyek kapuját megnyitotta. Véleményünk szerint a két magyarázat nem zárja ki, hanem kiegészíti egymást. Az *Egyház* Krisztus *misztikus testét* nemzi, azaz a kiválasztottak egyetemét, — Szűz Mária pedig Krisztust, az embert szülte. Márpedig Krisztus szent embersége nélkül misztikus teste sem léteznék. A „*nagy jel*” tehát *elsősorban Szűz Máriára értendő*, másodsorban pedig az Egyházra. Ezzel a nagyszerű jelenséggel tette az Úr teljessé Lucifer és csatlósai szégyenét: egy gyenge, alázatos *asszony* fogja helyreállítani a kárt, melyet ők büszkeségükben Isten tervén ejteni merészkedtek. Ime, Mária szerepe már a *történetelőtti* időkben!

II. Teltek, teltek az évek, az évezredek, talán évmilliók...! Isten folytatta teremő munkáját. Megteremtette a *Földet*, és beléje fektette azokat a csodás erőket, melyek továbbfejlődésének, tökéletesedésének csíráit képez-

ték. Meddig tartott a Földnek ez a lassú, fokozatos kialakulása, — csak Isten a megmondhatója. Mikor aztán annyira volt, hogy életet és főképp embert eltarthatott, megteremtette az Úr az anyagi teremtés *királyát*: az *embert*: halhatatlan, szellemi lelket anyagi testben. Férfinak és nőnek teremtette, a paradicsom gyönyörű kertjébe telepítette őket. Azt akarta, hogy egyideig ott éljenek, míg hűségüknek bizonyosságát adták, és aztán halál nélkül, testestül-lelkestül felvétessenek a mennyei hazába Isten színének látására, örökké tartó boldogságra. Így kellett kitölteniök az űrt, melyet az angyalok bukása a mennyországban okozott. Az Úr parancsot adott nekik: a paradicsom *egyetlen* fájáról ne egyenek...! De a sátán most is azon volt, hogy Isten tervét megghiúsítsa. Elcsábította Évát, ő meg Ádámot. Mindkettő evett a tilos gyümölcsből. Elvesztették Isten kegyelmét, a pokol torzába rohantak... Isten súlyos büntetést szabott rájuk. De hogy végleg kétségbe ne essenek, az Úr még előbb a sátánra mért büntetésben egy *reménysugárt* lövelt feléjük. Halljuk az Úr szavát a sátánhoz: „*Ellenségeskedést vetek közed és az asszony közé, ivadékod és ivadéka közé: Az széttiporja fejedet, te pedig a sarka után leszelkedel.*” (Móz. 1, 3, 15.) Hogy ősszüleink mit értettek az Úr rejtelmes szavaiból? Kétségtelenül annyit, hogy bűnük által Istenük kegyelméből kiestek, a sátán szolgaságába süllyedtek. De az irgalmas Ursten segítséget helyez kilátásba: egy *asszonyt*, aki nem úgy, mint Éva a sátánnal cimborálva elárulja nemét, hanem aki

örök és kérlelhetetlen ellenségeskedésben él vele, és áldott Fiával széttapossa fejét, uralmának véget vet. Ime, Szűz Mária *második megjelenése*, most már az emberi nem történetének legelején úgy mutatja őt be az Úristen, mint a bukott emberi nem *üdvének forrását*, mint Udvozítónk édesanyját!

A Szűzanyának ezt a homályos képét az Úr újabb kinyilatkoztatásai lassan kiegészítették. Egyetlenegy prófétai szöveget említünk meg. Izaiás által hirdeti az Úr: „*Ime a Szűz méhében fogan és Fiút szül: neve Emmánuel lesz*”, — azaz *Isten velünk!* (7, 14.) Tehát az asszony *szűz és mégis anya* lesz. Fia pedig újra Istennéhez vezet vissza népét, akitől a bűn elszakította.

Ime Szűz Mária a mindenség isteni tervében! Ő segítő kezét nyújt a bűnei fertőjében már-már fuldoló emberiségnek. Ő fölépíti, amit a bűn romokba döntött. Ő mindennek *helyreállítója* — *Reparatrix!* Nem a maga erejéből, hanem annak erejével, aki Fiának lenni méltóztatott.

Ismét romok közt élünk! Máriához forduljunk: *Maria Reparatrix, — ora pro nobis!*

2. Szűz Mária emberi eredete.

E tekintetben három kérdés érdekel bennünket: Kik voltak Mária szülei? — Hol született? — Mi az igazi neve?

I. A Szentírás csak arról biztosít, hogy Szűz Mária Júda törzséből és Dávid családjából szár-

mazott. Ezt hirdeti Gábor arkangyal, amikor a názáreti Szűznek mondja: Fiad „nagy lészen... és a Magasságbeli Fiának fog hivatalni, és neki adja az Urísten *Dávidnak*, az ő atyjának királyi székét”. (Lk. 1, 32.) Minthogy Krisztus Urunknak emberi természete szerint nem volt atyja, Dávid király csak abban az esetben mondható joggal az ő atyjának, azaz ősének, ha Mária Dávid családjából, tehát Júda törzsből származott. Erre vall az a körülmény is, hogy József — ugyancsak Lukács feljegyzése szerint — szintén Dávid házából való volt. Szent József ugyanis Mária eljegyzésével eleget akart tenni a mózesi törvény rendelkezésének, mely szerint az *egyetlen* leányörököst egy ugyanazon törzsből származó férfi vegye nőül, hogy a családi vagyon a törzs birtokában maradjon.

Szűz Mária szüleiről a Szentírás nem nyilatkozik. Ősi legendák *Joakim* és *Annának* hívják. E legendák, köztük az ú. n. „Protoevangélium Jacobi”, talán még a második keresztény századra mennek vissza, hitelességük azonban kétes. Damaszkuszi Szent János is így nevezi Mária szüleit, de sajnos, a szent egyházatya csak a 7. vagy 8. században írt. Némileg megerősíti a legendák jelentéseit a biztos tény, hogy a keresztes hadjáratok ideje óta Joakimot és Annát állandóan mint a Szűzanya édes szüleit emlegetik. Az Egyház is így nevezi őket martirologiumában, a breviáriumban és a szentmisében.

II. Sajnos, nem adhatunk biztosabb választ arra a kérdésre sem: *hol* született Szűz Mária?

Négy helység tartott igényt arra, hogy Mária szülővárosának mondassék: *Sepphoris*, a későbbi Diocesarea, Galileában, — *Betlehem*, *Názáret* és *Jeruzsálem*. Az első két helyen nevezett városok mellett alig hozhatók fel helytálló bizonyítékok. Komolyabbnak látszik a vélemény, mely Názáret érdekében száll síkra. Ez magyarázná meg legsimábban, miért találjuk Máriát Názáretben az angyali üzenet idején. Lukács ugyanis határozottan mondja, hogy az Úr elküldé Gábor arkangyalt *Názáretbe* egy szűzhöz, kinek neve Mária vala. De a források, melyek erről tanúskodnak, csak a 11. századból valók. Egy fontos tanú pedig, akiről azt kellene feltételeznünk, hogy Názáret mellett vall, éppen *ellene* nyilatkozik. *Synesius*, *Ptolemais*, más néven *Acco*, püspöke 385-ben Krisztus Urunkat a „*Jeruzsálemi Szűz fiának*” nevezi. Ptolemais Názáret közelében, tőle kb. 30 km-nyire fekszik. Lehetetlennek látszik, hogy Ptolemais püspöke nem tudott volna róla, ha a negyedik században Názáretről, mint a Szűzanya születése helyéről egyáltalában szó lett volna. Pedig *Acco* püspöke Máriát Jeruzsálem leányának hívja. Ezzel egyetértenek a hatodik századbéli *zarándokok* is, akik megemlítik, hogy Jeruzsálemben a Juhkapu közelében templom állott, mely Szűz Mária *születése helyét* jelezte. E helyen még ma is Szent Annának szentelt templom látható. A tények alapján azt kell mondanunk, legtöbb valószínűség a mellett szól, hogy Szűz Mária *Jeruzsálem* szülöttje.

III. Hogy *mi volt a neve?* Furcsa kérdés.

Minden gyermek tudja, hogy Máriának hívták. Csakhogy *Mária* nem zsidó, inkább görög szó. A görögből átvették a latinok és más keresztény népek. Tehát joggal kérdezzük, mi volt a Mária név *eredeti héber* alakja, és mi volt a jelentése. Tudjuk, a keleti személynévek rendszerint jelentéssel bírnak. Így pl. Anna kegyelmet jelent, János, Joannes pedig annyi, mint „Isten irgalmas”. Mária eredeti alakja *Mirjam*. Hogy mit jelent? Szent Jeromos szerint, aki pedig nemcsak latinul és görögül, hanem héberül is tudott, annyit jelentene, mint „Tenger Csillaga”. Sajnos a szép, költői jelentés az előrehaladottabb héber nyelvtudomány világában alig tartható fenn. Mily nehéz a felvetett kérdésre biztos választ adni, legjobban mutatja, hogy a tudósok eddig már *hatvan* különböző magyarázattal próbálkoztak. Ha nem csalódunk, a Mária név eredetileg *egyiptomi* szó. Mózes nővérét is, aki még Egyiptomban született, Mirjamnak hívták. Az egyiptológia szerint a Mirjam név két gyökérből tevődik össze. Az egyik, „*Myr*” annyi, mint szeretni, kedvelni, a másik, „*Jam*” pedig istenséget jelent. A Mirjam név e szerint „Isten Kedveltjét” jelentené. Amint ez a magyarázat a nyelvtudomány szempontjából legjobban állja meg a helyét, úgy másrészt azt meg kell vallanunk, hogy alig találhatnánk nevet, mely oly jól illenék Szűzanyára, mint éppen a Mirjam név. Lényének legjellegzetesebb vonása a *kegyelmi bőség*, melyet Gábor arkangyal is hangoztatott, midőn e szavakkal üdvözölte: „Üdvözlégy, *malaszttal*

teljes!" Márpedig a malaszt nem más, mint Isten szeretetének a lélekbe vetített hatása. Az így értelmezett Mária név legjobban fejezi ki a Szűzanya személyének igazi értékét.

3. Szeplőtelen fogantatás.

I. Sajnálattal kellett megállapítanunk, hogy mennyei édesanyánk emberi eredetéről csak igen keveset tudunk. Annál többet nyilatkoztatott ki az Úr *kegyelmi* életéről. Mindjárt lelke teremtésekor óriási kegyelemben részesítette: *a szeplőtelen fogantatás* kiváltságában.

Összüleinket az Úr a kegyelem állapotában teremtette. Létük első pillanatától kezdve Isten fogadott gyermekei voltak. Az volt a Teremtő szándéka, hogy a malasztállapotot az emberi természettel együtt gyermekeikre is átszármaztassák. Rút engedetlenségükkel eljátszották ezt a nagy istenadományt, gyermekeikre sem örökölhették át. Az emberek most már megszentelő kegyelem nélkül születnek: ezt a hiányt nevezzük *eredeti bűnnek*. — Volt eset, — a Szentírásból két ily esetet ismerünk — hogy az Úr már *születése* előtt szentelt meg valakit. Így *Keresztelő Szent János* három hónappal születése előtt nyerte el a megszentelő kegyelmet, amikor Szűz Mária Erzsébet asszonyt meglátogatta és üdvözölte. (Lk. 1, 39. kk.) Hasonló dolog történt *Jeremiás* prófétával is. (Jer. 1, 5.) Mindkét Szent csak fogantatása után kapta meg a megszentelő kegyelmet, egyideig tehát a bűn állapotában élt, mint a sátán alattvalója. Máskép

cselekedett az Úr Máriával. Az ő lelkét mindjárt a kegyelem állapotában teremtette. Életében nem volt másodpercnyi idő, melyet kegyelem nélkül töltött volna. Mindig teljesen az Úristené volt, legkedvesebb gyermeke, kiben a pokolnak nem volt része. Ezt nevezzük Mária *szeplőtelen fogantatásának*. De nem a kegyelemnek akármilyen fokát öntötte az Úr az áldott kisdéd lelkébe, hanem a *kegyelem teljét*: annyit, amennyit egy most teremtett kis lélek magában foglalhatott. Az angyalokat is kegyelem állapotában teremtette az Úr. El sem tudjuk képzelni, mennyi és mekkora kegyelmekkel rendelkeznek az Istenhez hű maradt angyalok, főkép a magasabbrangúak. De még a szeráfok sem láttak akkora kegyelmi teljességet, amelyet a Teremtő Mária lelkébe lehelt. Rája vonatkoztathatjuk Szent János Titkos Jelenéseinek szavát: „Nagy jel tűnt fel az égen: egy asszony, akinek öltözete volt a nap és a lába alatt a hold és fején tizenkét csillagból álló korona.” (12, 1.)

II. Hogy miért művelte az Úr Szűz Máriában ezt a hallatlan kegyelmi csodát? Okát már fentebb érintettük. (I. elm.) Mielőtt bűnös ősszüleinket a paradicsomból kiűzte, azt mondta az Isten az őket elcsábító sátánnak: „*Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, ivadékok és ivadéka közé: Az széttiporja a fejedet, te pedig sarka után leselkedel.*” (Gen. 3, 15.) Isten rendelése szerint kérelhetetlen ellentét kell, hogy legyen Mária és a sátán között. Ez az ellentét megköveteli és feltételezi, hogy Mária

egy pillanatig sem sínylődött az ördög járma alatt. Isten nem tűrhette, hogy Lucifer azzal kérkedhessék: Enyém volt Mária is, csak utólag ragadták ki őt karmaim közül. Így a paradicsom küszöbén hirdetett ellentét nem lett volna teljes, nem lett volna Istenhez méltó. Isten mindenhatóságában mindenesetre megtehetette, hogy legkedvesebb teremtményét *teljesen* megszabadítja az eredeti bűntől. De illett is hozzá, hogy úgy tegyen, miután évezredekkel előbb ünnepélyesen hirdette, hogy áthidalhatatlan ellentétet fog vetni az „Asszony” és a sátán közé.

III. Hogy mennyire illő, sőt szükséges Mária teljes és mindenkori makulátlansága, azt Egyházunk liturgikus életéből vett példával szeretném szemléltethetővé tenni. Ismeritek az istentiszteletnél használatos szent edényeket: kelyheket, áldoztató kelyheket, monstranciákat. Ezek arra vannak rendelve, hogy az Oltáriszentséget, Krisztus Urunk drágalátos testét és vérének magukba foglalják. Az Egyház szigorú előírásokkal szabályozza, hogy kell azokat elkészíteni és kezelni. Kupájuk aranyból legyen vagy vastagon aranyozott színezüstből. Használatuk előtt külön e célra szolgáló formulával áldandók meg a püspök által. Miután pedig Krisztus szent teste vagy vére érintette a kelyhet, már csak a papnak szabad azt pusztá kézzel érinteni, akinek hüvelyk- és mutatóujja szent olajjal megkenetett, — bizonyos esetekben a szerpapnak, diaconusnak is. Laikus csak kendőn át érintse. — Ha az Egyház ily aprólékos gonddal védi a szent edényeket, melyek az Oltáriszentség meg-

őrzésére szolgálnak, mekkora gonddal őrizhette az Ursten Szűz Máriát, akit arra szánt és rendelt, akit arra teremtet és előkészített, hogy Egyszülöttje emberi teste benne nemcsak nyugodjék, hanem véréből fejlődjék. Isten tökéletes tisztasága megkövetelte, hogy Szűz Mária is *tökéletesen tiszta* legyen, hogy sem az eredeti, sem személyes bűnnek még árnyéka se érintse.

A szeplőtelen fogantatás titkát már a harmadik századtól kezdve hirdették — igaz, részben más nevek alatt — az egyházatyák. Ünnepevel keleten már a 7., nyugaton a 9. században találkozunk. Kötelező hitágazat gyanánt IX. Pius pápa hirdette ki azt 1854. december 8-án.

4. Szűz Mária gyermekkora.

I. Azt mondják, a gyermek hétéves korában éri el esze használatát. A legtöbb gyermek már jóval előbb adja értelmi működésének kétségbevonhataatlan tanújeleit. Az édesanya, aki órákat tölt gyermeke bölcsője mellett, és szeretve figyeli annak minden mozdulatát, kis arcának minden változó kifejezését, meggyőződik arról, hogy már a csecsemő arca, szeme, sírása, nevetése félreérthetetlen módon elárulja a benne szunnyadó, de már ébredő értelem működését. De rendszerint csak a hatodik életével éri el a gyermek azt a szellemi érettséget, mely a világos öntudathoz, tehát a súlyos bűnhöz is feltétlenül szükséges.

Voltak hittudósok, akik azt állították, hogy Mária már csecsemő korában bírta esze teljes használatát. Bizonyítani ezt alig lehet. Szent Tamás véleményükkel ellenkezni látszik. (III. 27, 3.) Annyit azonban nyugodtan megengedhetünk, hogy az óriási kegyelem, mellyel az áldott gyermek rendelkezett, ébresztőleg, megtermékenyítőleg hatott értelmére. A Teremtő nagyon korán megismertette magát legkedvesebb gyermekével. Megmutatta neki a kegyelmi kincseket, melyeket benne felhalmozott, és tudtára adta, hogy mindezt kiváltságos szeretetből művelte benne. Az isteni szeretetnek ez a tiszta megismerése kimondhatatlan *hálára* és *viszontszeretetre* hangolta a teljesen ártatlan, tehát minden jó iránt fogékony kis lelket. Az Úr kegye szeretetet ébresztett benne, a szeretet pedig még csak növelte kegyelmi állapotát. Így mindkettő — a kegyelem is, a szeretet is — napról-napra gyarapodott Máriában.

De ugyanakkor Isten kegyelme felvilágosította őt arról is, hogy saját magától értéktelen kis földi féreg. Ami becses benne, az kizárólag Isten kiváltságos kegyéből való. A szeretettel együtt és vele egy arányban fejlődött benne az *alázatosság* is. Szeretet és alázatosság a kegyelmi életnek két sarkát képezik, melyek körül minden forog. E két mérvadó erény együttműködéséből Mária már nagyon korán annak belátására ébredt, hogy tekintettel a végtelen kegyre, mellyel az Úr őt megelőzte, csak egy életcélja lehet: teljesen az Úristenére kell lennie, fenntartás és feltétel nélkül. Biztosra vehetjük,

hogy Joakim és Anna áldott gyermeke már nagyon korán ennek az élethivatásának tudatára ébredt, már oly korban, melyben más gyermek még alig vagy csak nagyon keveset gondolkodik. És minél inkább fejlődött értelme, annál határozottabb, erősebb lett ez a tudata is. Egyszerűen mondva: egész lelki fejlődése az Isten iránti teljes átadás irányában haladt.

II. Joakim és Anna — úgylátszik — sokáig gyermektelenek voltak. Szűz Mária sok ima és áldozat gyümölcse volt. Isten ajándékának tekintették szülei, melyet Istennek vissza is akartak adni. Ezt a szándékukat nemcsak vallásos érzületük sugallta, hanem a gyermek istenes lelkülete is. Szándékuk megvalósításának módja felől sem lehetett kétségük.

Az Igéret Földjén csak egy templom volt: Jeruzsálemben, mely köré az egész választott nép sereglett. Minden hívő férfi évenként legalább egyszer, ha lehetett, húsvétkor zárándokolt ide, a nők jórésze is velük tartott. Elképzelhetjük, mekkora forgalom lehetett a templomban, főképp nagy ünnepek idején. A templom tisztántartása tömérdek munkát igényelt, mely a papok irányítása mellett a leviták kezére volt bízva. Rajtuk kívül több istenes özeveg is a templomnak szentelte élete hátralevő részét. Ezek kislányokat vettek maguk mellé, kiket felneveltek, különböző női kézimunkára: varrásra, hímzésre, nemkülönben olvasásra, a liturgikus imákra, énekekre és a templom tisztántartására tanítottak. Joakim és Anna ezek közé az Istennek ajánlott szűzek közé vétették fel

drága gyermeküket, talán már négyéves korában.

Hogy Mária tényleg a templomi szűzek között töltötte életének 10—12 évét, azt nem a Szentírásból tudjuk, mely a Szűzanya gyermekkoráról nem beszél, hanem az ősi legenda-irodalomból, melynek hitelessége — ismételjük — nem feltétlenül biztos, mert sok esetben való tényeket költői kiszínezésben ad. De más bizonyítékok is szólnak Mária templomi tartózkodása mellett. Találtak pl. egy paténát, kehelytányérkát, mely Máriát imádkozó helyzetben ábrázolja ezzel a körirattal: „Mária, a jeruzsálemi templom szolgálója.” Ugyancsak tény, hogy az Egyház már a tizedik vagy tizenegyedik századtól kezdve ünnepelte a Boldogságos Szűz bemutatásának ünnepét november hó 21-én.

Ott töltötte Mária egész gyermekkorát. Szeretett ott lenni. Szeretett ott lenni, mert rendszerint nem hatolt a templom szent falai közé a nagyvilág vásári zaja, és mert idejét és életét itt teljesen az Úrnak szentelhette. A templomért végzett munkán kívül ima és a Szentírás olvasása foglalta le egész idejét. Főkép a zsoltárok és a messiási jövendölések, nemkülönben a választott nép története gyakorolt fogékony, ártatlan lelkére rendkívül vonzó hatást. Mindezek közelebb és közelebb vitték őt az isteni Igéhez, melynek nemsokára meg kellett testesülnie szűzi szent méhében.

5. Szűzességi fogadalom és eljegyzés.

I. Szűz Mária sok hasonló leány között élt a jeruzsálemi szentélyben. Egy volt az imájuk és a munkájuk; egy időben keltek és mentek pihenőre; egy volt táplálékuk, üdülésük, játékuk. Emberi szem alig fedezett fel köztük különbséget, hacsak nem Mária nagyobb szérénységét és nagyobb áhítatát az imában. Annál nagyobb különbséget látott köztük az Úr. A többi lány tudta, hogy csak néhány évig marad a templom közelében. A felnőtt kor elérével haza kellett menniök, és rövid időn belül férjhez adták őket. Ha szívesen töltöttek néhány évet Jeruzsálemben, szívesen is mentek megint haza. Tudták: istenadta hivatásuk, hogy a világban éljenek, mint istenfélő asszonyok és családanyák. — Egészen más volt Szűz Mária lelkülete a templomban töltött évek alatt. Legzsengőbb ifjúkorától kezdve úgy érezte, hogy neki teljesen és *kizárólag* Istené kell lennie. Kint a nagyvilágban megvalósíthatná-e ezt az életcélt? Már itt a templomban megértette, amit később Szent Pál a korintusbelieknek írt: „Mind a férjtelen *asszony*, mind a szűz arra gondol, ami az Úré, hogy testben és lélekben szent legyen; aki azonban férjnél van, arra gondol, ami a világé, hogy tessék férjének.” (I. 7, 34.) Érezte, belátta, hogy az Úr őt nem a házasságra szánta. E szilárd meggyőződés hatása alatt már nagyon korán szent ígérettel, *fogadalommal* örök szűzességre kötelezte magát. Megtudjuk ezt Máriának Gábor ar-

kangyalnak adott válaszából: „Férfit nem ismerék.” (Lk. 1, 34.) Ez a fogadalom adott egész életének határozott, szilárd irányt.

II. A mondottakkal látszólag ellentétben áll, amit ugyancsak Szent Lukács evangéliuma I. fejezetének 27. versében mond, hogy Mária „egy férfinak vala *eljegyezve*, akinek neve József”. Úgy a fogadalom, mint az eljegyzés csak azon feltétel alatt érvényes, ha *szabad* elhatározásból származik. Ha Mária már előbb szabad elhatározásból szüzességi fogadalmat tett, hogy kötelezhette magát később ugyancsak szabadon a Józseffel kötendő házasságra? Ez a mindenesetre súlyos kérdés megfelelő megvilágításra szorul.

Szűz Mária — úgy látszik — szüleinek egyetlen gyermeke volt és előrehaladottabb korukban született. Talán még Máriának a templomban töltött évei alatt haltak el. Amint a szent gyermek felserdült, felmerült a kérdés, mi legyen vele. Legjobban a templomban szeretett volna maradni tovább is, itt szolgálhatta kizárólag az Úristennek szíve kívánsága szerint. De a templomban csak özvegyeket és kislányokat tartottak, további ottmaradása lehetetlennek látszott. Hogy egyes-egyedül a világban éljen, arra az akkori felfogások szerint gondolni sem lehetett. Nem maradt más megoldás, mint hogy eljegyeztessék. Ezt követelte a mózesi törvény is, mely elrendelte, hogy fiú hiányában a család leányörököse egy ugyanazon törzsből született férfinak jegyeztessék el a törzsi vagyon biztosítása céljából.

Biztosra vehetjük, hogy a templom előljárósága is így döntött, sőt valószínű, hogy ő állapította meg, melyik az a rokon, akinek törvény szerinti előjoga, hogy Máriával jegyet váltson.

Mária tisztán látta az ellentétet, mely egyrészt szüzességi fogadalma, másrészt eljegyzése között fennáll. De amint előbb fogadalmát azért vállalta, mert meg volt győződve, hogy az Úr így akarja, úgy most is a törvény határozatában és a papi előjárók döntésében Isten szent akarátának megnyilatkozását látta, és belenyugodott. Mikép feleljen meg a két látszólag ellentétes kötelezettségnek, azt egyelőre aligha értette. De meg volt győződve, a végtelenül jó és hű Isten, akinek szolgálni egyedüli kívánsága volt, meg fogja mutatni az utat és megadni a lehetőséget szent akarata teljesítésére.

III. Az eljegyzés valószínűleg még Jeruzsálemben történt, amikor a Názáretben lakó József az ünnepekre a fővárosba jött. A zsidóknál az eljegyzésnek sokkal messzebbható jogi következményei voltak, mint nálunk. A törvényesen eljegyzettek minden újabb szertartás és forma nélkül bármikor megkezdhatték a házasság életközösséget. A vőlegény tehát máris menyasszonya törvényes képviselőjeként szerepelhetett. Itt találjuk megoldását annak a már előbb felvetett kérdésnek (2. elm. II.), hogy lehetséges, hogy Szűz Máriát, aki valószínűleg Jeruzsálemben született, az angyali üzenet idején Názáretben találjuk. Eljegyzése után a Szent Szűzet Józsefre bízták, és ő magával vitte lak-

helyére, Názáretbe, bár házába egyelőre nem vezette be. Szent Máté evangéliumában olvasuk (1, 20. k.), hogy csak kevéssel karácsony előtt jelent meg az Úr anyja Szent Józsefnek, mondván neki: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami benne fogantatott, a Szentlélektől van. És fiat fog szülni, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől. Mindez pedig azért történ, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a Próféta szavai által (Iz. 7, 14.): Ime a szűz méhében fogant és fiat szül, és Emmánuelnek fogják hívni, amit így értelmeznek: Velünk az Isten.”

6. Szent József.

I. A Gondviselés Szűz Mária életének első felét oly szorosan kapcsolta egybe Szent Józsefével, hogy lehetetlen az előbbi életútját ecsetelni, ha nem ismerjük az utóbbi egyéniségét is. Ki volt Szent József? A Szentírás csak kevés szóval emlékezik meg róla. De ha ezt a kevés, rövid adatot kellőképp összeillesztjük, oly képet nyerünk, mely jellemét és életszentségét ragyogó színekben visszatükrözi.

Szent Lukács (1, 27.) azt mondja, hogy *Dávid házából*, tehát *Júda törzséből* származott. Izrael tizenkét törzse közt Júda volt a legelőkelőbb és leghatalmasabb. Amikor a haldokló Jákob pátriárka fiait megáldotta, határozottan megjövendölte Júda elsőbbségét. „Júda, — mondá — téged dicsőítenek majd testvéreid...

Nem vétetik el a fejedelmi pálca Júdatól, míg el nem jön az elküldendő", a Messiás. A zsidó nép legdicsebb nemzeti hőse, leghatalmasabb királya, Dávid, Júda törzséből való volt. Neki ígérte meg az Úr, hogy családjából származtatja az Üdvözítőt. Dávid leigázta a belső és külső ellenségeket, és nagy tekintélyre tett szert Kelet királyai között. Fia, Salamon, bölcsességével tűnt ki, és rengeteg kincset halmozott össze. Ő építette a jeruzsálemi templomot, az óvilág egyik legcsodálatosabb műremekét. Mindezek indokolják Júda törzsének és annak kebelén belül Dávid családjának páratlan hírnevét. De Dávid trónusa romba dőlt, Salamon kincsei elvesztek. Jézus, „Dávid Fia” joggal mondhatta Pilátusnak: „Az én országom nem e világból való.” (Jn. 18, 36.)

József lelki világára éles fényt vet Máté, amikor őt „*igaz ember*”-nek nevezi. (1, 19.) Az „*igaz*” szónak két jelentése van. Jelenti az *igazságosság* erényét, mely minden jogtalanságtól tartózkodik és mindenkinek megadja a magáét. De van ezen túlmenő, *szélesebb* jelentése: az összes *erények foglalatát* is jelenti. Erről a tágabb értelemben vett „*igazságról*” mondja Szent Pál: „Az *igaz* pedig a *hitből él*.” (Róm. 1, 17.) E szerint „*igaz*” a Szentírás értelmében az, aki életét a hit parancsai szerint rendezi, és mindenben Isten akaratát törekszik teljesíteni. Így értendő a szó Szent Józsefről is. Hűségesen teljesítette a mózesi törvény minden előírását, de azon túl is mindenben Isten szent akaratát megismerni és követni iparkodott. Láttuk, hogy

Szűz Mária is kizárólag Isten szent akarata teljesítésére törekedett. *Ezért* hagyta el a szülői házat és a templomot választotta lakóhelyéül, — ezért tette le szüzességi fogadalmát, — ezért egyezett bele Józseffel való kézfogójába, — *ezért* hagyta el nagy áldozat árán a neki oly drága templomot és tette át lakóhelyét Názaretbe. József és Szűz Mária lelke teljesen egyirányban haladt és fejlődött. Soha nem volt, nem is lesz két emberi lélek, mely oly tökéletes és fennkölt módon egybehangzott, mint a Szűzanyáé és Jézus szent Nevelőatyjáé. Csak egyetlen életcéljuk volt: hűségesen szolgálni az Úrnak.

József jellemének még egy kimagasló, gyönyörű vonását kell megemlítenünk: az *ima embere* volt. A szent evangéliumok négy helyén is olvassuk, hogy az Úr őt látomásokban, szózatokban részesítette. (V. ö. Mt. 1, 19; 2, 13; 19, 22.) Ezekről később részletesebben kell még tárgyalnunk. Nem tagadjuk, az Úristen néha nem szent embereket is rendkívüli kegyelmek által vezethet; valakit pl. belső szózat által előre nem látható nagy veszélytől megóv, vagy mást ugyanezen úton fontos és szükséges cselekvésre int, melyre magától nem is gondolna. De *rendszerint* és *szokásszerűen* ily kegyelmek csak olyanok osztályrészét képezik, akik következetesen buzgó imaéletet folytatnak. Hogy Szent József gyakran részesült ily kegyelmekben, és az általuk nyert utasításokat mindig a legpontosabban teljesítette, bizonyítéka nagy életszentségének.

II. A mondottakat megerősíti az a tény, hogy a Gondviselés Józsefet a legfontosabb földi megbízásokra méltatta. Krisztus Urunk mondotta: „Hű és okos szolgál, akit az ura házanépe fölé rendelt.” (Mt. 24, 45.) Az Úristennek két legnagyobb kincse e földön Szűz Mária, az ő legkedvesebb leánya, és Jézus, Egyszülöttje volt. És ezt a két páratlan kincsét Szent József hűségére bízta. Őt rendelte Mária jegyesének, sőt hitese, bár szűz férjének és Egyszülöttje édesatyjának. Persze, nem szabad itt vérségi atyaságra gondolnunk, merthisz tudjuk, hogy Krisztus Urunknak emberi természet szerint atyja *nem* volt. József szerepét Jézus körül rendszerint a „nevelő atya” kifejezésével szokták jelölni. Csakhogy Szent József sokkal több volt az Úr Jézusnak, mint a legjobb nevelő atya nevelt fiának. Mint Mária hitese férje, Fiának *igaz*, bár nem vér szerinti, apja volt Isten és ember előtt, törvény és igazság szerint. Istentől arra volt választva és azzal megbízva, hogy mindazokat a jogokat és kötelességeket gyakorolja Egyszülöttjével szemben, melyek az *igaz* atyát fiával szemben megilletnek. Józsefnek ezt az egyedülálló helyzetét Jézussal szemben leghelyesebben azzal jelezzük, ha őt az Üdvözítő *szűz Atyjának* nevezzük. (Dr. Josef Müller, Der Hl. Joseph. 99. kk.)

7. Az angyali üdvözet.

I. Rövidesen a Szent Szűz Názáretbe való érkezése után az Úr elküldé hozzá Gábiel arkangyalt, hogy a világ legfontosabb eseményé-

hez az alázatos szűz beleegyezését és közreműködését kérje.

Gábiel egyike azoknak a fenséges mennyei szellemeknek, kik legközelebb állanak Isten trónusához. Tudatában volt annak a nagy méltóságnak, melyet mint főangyal és most mint Isten követé betölt. Lukács elbeszéléséből (I. 26. kk.) mégis azt látjuk, hogy szerény, alázatos magatartással közeledett a názáreti Szűzhöz, kit kamrájában, imába merülve talált. Az ima a nagy kegyelmek előkészítője. Alig tévedünk, ha azt mondjuk, hogy a legnagyobb kegyelem, melyet az Úr valaha osztott, szintén ima közben érte Máriát. Mélyen meghajolva a megjelenésén csodálkozó leány előtt, köszönté őt: *„Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között!”* — Meghitt, jólismert, kedves szavak! Hányszor vettük már ajkunkra azokat, és — ha Isten éltet — még hányszor fogjuk ismételni? Úgy érezzük, már nem is nélkülözhetnők ezt az igazán mennyei imát! Mert nem emberi szavak ezek, ... az égből hozta azokat az Úr angyala. Mikor Gábor átvette az Úr parancsát, hogy felkeresse a legszentebb Szűzet, bizonyára elgondolkozott, mikép is köszöntse őt, akit az Isten minden teremtménynél magasabbra emelt. De az Úr kegyelme is megsegítette, hogy megbízatását kellőképp teljesítse. Így találta ki ezt a gyönyörű, egyszerűségében remek üdvözlét: *„Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között!”* Mivel oly gyakran mondjuk el az Úr angyalá-

nak szavait, és mivel oly kedvesek nemcsak nekünk, de Szűz Máriának is, fontoljuk meg azokat egyenkint.

II. „Üdvözlégy!” Mintha azt akarná mondani Isten szent követe: Már eddig is az üdv útján haladtál, te áldott szűzleány. Hisz minden üdvünk abban áll, hogy Isten szeretet bennünket, és mi az Ő szeretetét elfogadjuk és viszonzozzuk. Téged pedig minden teremtményénél jobban szeretett az Úr már eddig is. De amit most jelentenem kell, az még csak hatványozza boldogságodat, és minden ember számára az üdv kútfejévé tesz. — Azért ismételjük mi bűnös emberek az arkangyal szavait oly szívesen, oly gyakran, mert velük kezdődött a mi igazi, a mi örök üdvünk!

„*Malasztal teljes.*” Mert annyira szeretett téged, azért kegyelmének egész teljét öntötte beléd az Úr. Nem földi termék a kegyelem, nem természetes érték, mint az arany, a gyémánt, az élet, az értelem, a szabadság... Nem, a kegyelem *isteni* dolog. *Isten természetében való részesedés.* És Neked, drága Szűz, a kegyelemnek nem valamelyes fokát adta, hanem annak *egész teljét.* Annyit, amennyit lelked befogadhatott. Csordultig teli vagy kegyelemmel. Te vagy a kegyelem legnagyobb csodája! Előtte elhalványul az angyalok, a szeráfok és kerubok kegyelmi dicsősége. Túláradó kegyelmed miatt arra vagy hivatva, hogy az „*isteni kegyelem Anyja*” légy!

„*Az Úr vagyon teveled!*” A megszentelő kegyelem az Úristen élő képe az ember lelké-

ben. Nem olyan, amelyet festő készít vagy a fotógép, mely mindig az marad, ami volt, amikor elkészül. Nem holt, hanem élő, akár a tükörkép, mely mozdul és változik, ha előtte állunk és mozgunk. De még a tükörképnél is sokkalta tökéletesebb. Nemcsak a külső alakot mutatja, hanem a belsőt, a lényezet, Isten való természetét. És amint a tükörkép csak addig marad meg, amíg a tükör előtt állunk, mihelyt eltávozzunk, megszűnik a kép is, úgy a megszentelő kegyelem is csak addig marad bennünk, amíg az Isten lelkünkben lakik, amíg az Isten temploma vagyunk. Mihelyt az Úristen súlyos bűnünk miatt lelkünkben távozik, megszűnik kegyelmi állapotunk is. — Azért te áldott Szűz, aki kegyelemmel teljes vagy, az Úrral a gondolható legszorosabban egyesülve is vagy: „Az Úr vagyon teveled”, és veled marad örökké!

„Áldott vagy te az asszonyok között!” Éva büntetésül engedetlenségéért férjével szemben alárendeltségi viszonyba került. És minél mélyebbre süllyedt az emberiség a bűn fertőjében, annál többet veszített tekintélyéből és méltóságából a női nem is. — De téged, áldott szűzleány, a Magasságbeli még az angyalok fölé is emelt. Nincs férfi, nincs mennyei szellem, kerub vagy szeráf, kit szépség, tökéletesség, dicsőség, méltóság tekintetében messze-messze fölül ne múlnál. Te áldott vagy az asszonyok között, — áldott vagy Isten összes teremtményei között...

És még inkább áldott vagy, mert nekünk,

bűnös embereknek, meghoztad minden igaz áldás forrását: a mi édes Üdvözítőnket és Urunkat, Jézus Krisztust!

8. Szűz Mária párbeszéde az Arkangyallal.

I. Mikor Mária hallotta Gábriel köszöntését, „megzavarodék, . . . és gondolkodék, miféle köszöntés ez”. (Lk. 29. kk.) Alázatossága nem értette, mit jelentsen ez az ünnepélyes és megtisztelő megszólítás. Isten követe látta Mária zavarát, és megnyugtatta őt: „Ne félj Mária, mert *kedvet találtál Istennél*. Ime, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni, és nevét *Jézusnak* hívod. Nagy leszen ő és a Magasságbeli Fiának fog hivatni, és neki adja az Isten Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké, és királyságának nem leszen vége.” Az angyal minden kétséget kizáró módon tudatja a názáreti Szűzzel, hogy a mindenek Ura őt választotta ki arra, hogy az ígért Messiás édesanyja legyen. De még többet: Mária Fia meg fogja szabadítani Isten választott népét, helyre fogja állítani Dávid trónusát, uralkodni fog Isten választottjain mindörökké, uralkodásának nem leszen vége. Gábriel nyilatkozata szerint Mária nemcsak arra hivatott, hogy az Üdvözítő *édesanyja* legyen, ő leszen Isten országának nagymamája is. Fényes hivatás, szédítő felmagasztaltatás!

Mária hallotta és teljességében meg is értette az angyali szózatot. Mit tegyen? Az Úr követe válaszát várja. Mit válaszoljon neki?

Isten kegyelme nem kényszeríti az embert. Szabadakarátára bizza a választást. Ez a fenséges hivatás, melyet az Úr ebben a pillanatban Máriának kínál, sem csorbitja akarati szabadságát. Elfogadhatja, — vissza is utasíthatja. Mária tényleg habozik. Gondolkodik, mitévő legyen. Talán csügged? — talán fél feladatának magasztosságától? Ó nem! A kishitűség árnyéka sem környékezi nagy lelkét. Tudja, *Isten hű*. Amihez elhív, ahhoz meg is adja a szükséges erőt és kegyelmet. Más nehézséget lát, más kételye támad: mi lesz szüzességi fogadalmával? Ez a gondolat már előbb, kézfogója alkalmával foglalkoztatta. Mikor aztán meggyőződött arról, hogy az Úr akarja, hogy József jegyese legyen, nem kételkedett abban sem, hogy kellő időben majd megmutatja neki a Gondviselés az utat, amelyen mindkét kötelességének eleget tehet. — De most, midőn az Úristen határozottan azt kívánja tőle, hogy Fiának *anyja* legyen, a régi kétely hatványozott erővel üli meg tiszta lelkét. Az Úr tényleg azt akarná, hogy szüzességéről lemondjon? Igaz, az angyal rengeteg méltóságot ajánl fel neki. De ha szíve sugallatát követi, mégis többre becsüli Isten iránti szeretetből vállalt fogadalmát minden földi vagy mennyei méltóságnál! Ezt őszintén meg is mondja Isten követének: „*Mikép lesz en ez, mikor férfit nem ismerek?*” És felelvén az angyal, mondá neki: „A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje megárnýékoz téged; azért a Szent is, ki tőled születik, *Isten Fiának* fog hivatni. És

íme Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant öregségében, és ez hatodik hónapja neki, aki magtalannak hivatik, mert Istennél semmi sem lehetetlen.” (Lk. i. h.)

II. Az angyalnak idézett szavaiból Szűz Mária meggyőződött arról, hogy a neki felajánlott istenanyaság nem lesz szüzessége rovására, hanem a Szentlélek csodálatos műve. Most még jobban értette Gábielnak imént kijuttatott szavát: „*Aldott vagy te az asszonyok között.*” Igen, áldott ő valamennyi asszony között! Mert egyedül neki szánta a Mindenható a kiváltságot, hogy az anyaság áldását a szüzesség koronájával egyesítse. Oly előjog ez, mely csak *Máriának* adatott. Sem előtte nem volt hozzá hasonló, sem később nem lesz párja.

Miután Mária utolsó kételye is eloszlott, érett megfontolás után és teljes szabadsággal mondogta ki a legszentebb szót, mely emberajkat valaha elhagyott: „*Ime, az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint.*”

Két dolgot csodálhatunk itt Szűz Mária-ban: mindenekelőtt mélységes *alázatát*. Az Úr a legnagyobb méltóságot ajánlja fel neki, melyet teremtetett lény egyáltalában elérhet: az istenanyaságot, — de Mária e pillanatban csak saját csekély értékűségéről tesz említést, és Isten *szolgáló leányának* nevezi magát. Az igazi, a lélek mélyén rejlő alázat jele, hogy minél magasabbra emelik, annál mélyebbre iparkodik rejtőzni tulajdon semmiségébe.

A másik csodás jelenség, mely itt szemünk-

be ötlük, a *páratlan hatalom*, melyet a mindenség Ura e pillanatban Mária kezébe letett. Mária, mint láttuk, elfogadhatta Isten ajánlatát — vissza is utasíthatta. A határozat tőle függött. Elfogadása milliók örök üdvét jelenti, — visszautasítása milliók örök vesztét! Soha teremtetett lény akkora hatalommal nem rendelkezett!

Hála legyen a Mindenható Úristennek, hogy *Máriát* választotta Egyszülöttje édesanyjának, — de hála Neked is, Szent Szűz, hogy hívását elfogadtad!

Nagyhatalmú Szűz, — könyörögj érettünk!

9. Emmánuel.

I. Ember ajkát soha nem hagyta el szó, mely égre és földre oly messzeható, fontos következményekkel járt, mint a Szűzanya Gá브리elnek adott válasza: „*Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint!*” Valahányszor az Úr Gyümölcsoltó Boldogasszony első ünnepe előtt a mennyországból a földre pillantott, — emberileg szólva — alig látott mást, mint isteni szívét utálattal eltöltő, haragra ingerlő bűnök végeláthatatlan özönét.

A bűnbeesés után az emberi nem egyre inkább elfordult az élő Istentől. Fából, kőből, ércből alkotott magának rút bálványokat, melyeket Isten helyett imádott, melyeknek áldozatait bemutatta, nem ritkán tulajdon gyermekeit. Az emberalkotta istenségekre ráaggatta tulajdon gyarlóságait és bűneit, azokat bálvá-

nyaikban tisztelni és csodálni kezdte. Így a bűnök nagy részében már nem eltévelyedéseket, hanem a természet szükségszerű követelményeit látta. A bálványimádás így az emberi züllés valóságos melegágya lett. — Már Káinnal kezdetét vette az emberek közti gyűlölködés, és megnyitotta az égbekiáltó gyilkosságok végeláthatatlan sorát. Az irigykedés az embert már nagyon korán lopásra, csalásra, rablásra vitte. — Kiveszett az emberből a tudat, hogy a mennyország számára van teremtvé, a föld porában, sarában, undok kéjeiben kereste szíve megnyugvását. Mennyivel inkább belemerült a fajtalanság bűzös fertőjébe, annál inkább kiveszett belőle önmegbecsülése. Aki nem becsüli saját magát, nem tudja megbecsülni embertársát sem. Így tudott elharapódzni a földön a rabszolgaság, mely embertársát jogtalan állatnak nézi, a többnejűség, a női nem szolgai sorsa. — És mindezen égbekiáltó testi és szellemi nyomor nemcsak megtérésre, vezeklésre nem indította az emberiséget, hanem felfuvalkodottsága egyre magasabbra emelkedett, olyanira, hogy egyes uralkodók nem áttalottak maguknak isteni tiszteletet igényelni.

Mindezek az ocsmány bűnök arra indították Isten igazságosságát, hogy egyre súlyosabb és súlyosabb büntetéseket mérjen az eltévelyedett emberiségre. De még az Úr büntető ostromának kínos csapásai alatt is csak nagyon kevesen tértek meg Istenükhöz, az emberiség nagyrésze még csak fásultabbá, megátalkodottabbá lett. Ez a siralmas helyzet tartott száza-

dokon, évezredekén át, — mindaddig, amíg az irgalmas Úristen követségbe el nem küldte angyalát Názáretbe Szűz Máriához.

II. Amint az „áldott az asszonyok között” megadta beleegyezését az Úristentől neki felajánlott istenanyasághoz, megtörtént minden idők legnagyobb csodája: a Szentlélek közreműködésével az isteni Ige leszállott Mária szűz méhébe és benne *személyileg* egyesült az emberi természettel. Egy személlyé lett az élő Isten Egyszülöttje és Mária fia: Ő a mi Urunk *Jézus Krisztus*. Mint Isten Fia, való Isten, — mint Mária fia, igaz ember. Mint második isteni személy, tagja a Szentháromságnak — mint emberi egyén, tagja az Ádám törzséből származott nagy embercsaládnak. Mint Isten, végtelen boldog és hatalmas, — mint ember, alá van vetve a földi élet sokféle gyengeségének, viszontagságának — még a halálnak is. Ez a megtestesülés mélységes titka! . . .

Most, a megtestesülés áldott pillanata óta a mennyei Atya már nemcsak bűnt, átkot és nyomort lát a földön, hanem újat is, — ami már nem utálattal tölti el szívét és haragra gerjeszti, hanem kimondhatatlan öröme, szeretetre. Látja Egyszülöttjét, aki magát végtelenül megalázva Szűz Mária méhébe szállott, és kilenc hónapig türelmesen várakozik, hogy tiszta véréből emberi teste képződjék. Csodák csodája! Amíg az emberi gőg oly magasra hágott, hogy istenként hagyta magát imádni, — Isten Fia oly mélyre alázta meg magát, hogy felvette az emberi természetet. Az ember végleg elfordult Istentől,

— és Isten Fia Mária ölében személyesen egyesült az emberi természettel, hogy Istenhez visszavezesse. Valóban isteni látvány, mely az Atya szívét végtelen örömmel, szeretettel töltötte el.

Ez az, ami után az ószövetség igazai szüntelen epedtek: az *Emmánuel*, az „Isten velünk”. A bűn elszakította az embert Isten atyai kebléről, — íme, az *Emmánuel* Mária méhében ismét egyesíti az embert Istenével. Most az ember ismét megbízhat Istenében, — most az Úristen megint szeretettel lehet az emberrel szemben. Hisz az Atya nem tekinthet Egyszülöttjére a nélkül, hogy vele és benne ne látná Mária fiát, az *embert* is. Nem örülhet Fiának a nélkül, hogy nem örülne a vele egyesült emberiségnek is. Nem szeretheti Fiát a nélkül, hogy nem szeretné emberi természetét. És ha Fiában szereti az emberi természetet, kell, hogy ez az isteni szeretet valamikép át is áradjon mindazokra, akik Vele ezt a természetet megosztják, vele egy nemet, egy családot képeznek. A mennyei Atya most már kész minden embernek megbocsátani és őt atyai keblére ölelni, bármekkora is volnának mult bűnei, ha Egyszülöttje testvérének vallja magát és kész ezentúl az Ő útján haladni. Minden isteni jótétemény, bűnbocsánat, kegyelem az *Emmánuel* útján árad felénk.

10. A megtestesülés hatása Szűz Mária lelkére.

I. A Boldogságos Szűz lelkiállapotát az angyali üzenet és karácsony között egy kilenc hónapig tartó megszakítatlan szent áldozáshoz hasonlíthatjuk. Hogy ezt jobban megértjük, két gyakorlati igazságra kell emlékeztetnünk:

1. Katolikus hittétel, dogma, hogy a szent-áldozás, mint minden más szentség, a Krisztus Urunk által rendelt dologi teljesítményből, ex opere operato, nem pedig az áldozó személyes teljesítményéből, ex opere operantis, meríti kegyelmet közlő hatékonyságát. Ezzel nem áll ellentétben, hogy a lélek annál nagyobb szentségi hatásban részesül, mennél megfelelőbb felkészültséggel fogadja magába az Úr szent testét. Minél tisztább minden bűntől, minél mentesebb minden földi vonzalomtól, minél egyenesebben és kizárólagosabban irányul akarata az Úristenre, annál gazdagabbak is a kegyelmek, melyeket a szentség benne létrehoz. Hogy Szent Tamás hasonlatával éljünk: az egész meleg, melyet a tűzre tett fa magába felvesz, a tűz hatása. A fa átmelegedése mégis annál nagyobb és gyorsabb, mennél szárazabb a fa, mennél alkalmasabb a meleg befogadására.

2. Ha pedig azon áldott percek alatt, amíg az Úr Jézus szentségi jelenléte a szentostya feloszlása előtt bennünk tart, az elnyert szentségi kegyelmekkel serényen közreműködünk és ezáltal lelkünket új és nagyobb kegyelmek

befogadására előkészítjük, a szentáldozás határait még a hálaadás ideje alatt is tetemesen fokozhatjuk. P. o., amikor a hálaadás ideje alatt a bennünk testileg-lelkileg jelen levő Úr Jézust imadjuk és Vele lelki állapotunkat megtárgyaljuk, felöltük, hogy van bennünk még néhány hajlandóság, kívánság, mellyel eddig nem is törődtünk, most mégis tisztán belátjuk, hogy az Úr Jézusnak nem tetszenek, a kegyelem akadályát képezik. Vagy máskor megismerjük, hogy áldott Üdvözítőnk nagyon is óhajtja, hogy valamelyik kötelességünket hűségesebben teljesítsük, valakivel szemben több szeretetet tanúsítsunk, hiúságunkat vagy személyes érdekeinket viselkedésünkől, működésünkől erőlyesebben kiküszöböljük, stb. Ha a kegyelem e figyelmeztetéseit jóakarattal fogadjuk és azonnal elhatározzuk, hogy nekik teljes erőnkől eleget is teszünk, ezzel lelkünket több és nagyobb kegyelmek befogadására előkészítjük és a bennünk még jelen levő isteni Üdvözítőnk ezért azonnal meg is jutalmaz újabb kegyelmi többlettel.

Nagyon üdvös dolog volna, ha ezt a két fontos tant néha újból átgondolnók és szentáldozásainkban foganatosítanók.

II. Alkalmazzuk a mondottakat a Szűzanyára az anyyali üzenetet követő áldott hónapok idején.

Az isteni Ige jelen volt Szűz Máriában nemcsak istenségével, hanem benne képződő emberi természetével is. Benne volt nemcsak néhány rövid percig, mint bennünk szentáldo-

zás után, hanem kilenc hónapig. Benne volt nemcsak azért, hogy Máriát megszentelje, hanem hogy belőle emberi testet nyerjen. A kapcsolat Közte és áldott édesanyja között tehát sokkalta bensősegebb és tartósabb, mint velünk való egyesülése a Szentségben. Joggal feltételezhejük, hogy a kegyelemhatások is, melyeket a Gondviselés ezen egyesüléshez fűzni szándékozott, messze meghaladják azokat, melyeket nekünk a szentáldozás útján szánt.

Sajnos, mi bűnös emberek csak ritkán szerezzük meg tényleg mindazokat a kegyelmeket, melyeket az Udvözítő a szentáldozásban nekünk felkínál. Lelkünk felvevő készsége nem elegendő. Világi, hiú képzelődések és elgondolások, érzeki vágyak, ferde hajlamok, mulandó célokra irányuló törekvések töltik meg lelkünk nagy részét, csak kevés hely marad benne a természetfeletti kegyelmi kincsek befogadására. Nem úgy az áldott Szűzanya. Benne nem volt képzelet, gondolat, hajlam, vágy, törekvés, mely a kegyelemmel legcsekélyebb mértékben is ellenkezett. Tehát a kegyelem, melyet az Úr neki szánt, benne ellenállással soha nem találkozott. Amit az Isten neki kínált, azt el is fogadta.

Még más módon is ellen szoktunk állani a szentáldozás kegyelmeinek. Ha hálaadás közben a szentségi kegyelem arra figyelmeztet, hogy lelkünk valamely ferdeségéről le kellene mondanunk, valami áldozatot önként vállalnunk, valami kötelességünket hűségesebben teljesítenünk, gyakran úgy teszünk, mintha

nem hallanók, nem értenők a kegyelem szavát. Elhítetjük magunkkal, hogy ez nem bűn, csak csekélység, amilyenekre figyelni nem is helyes. Így elűtjük a kegyelem figyelmeztetéseit, és elesünk a kegyelmektől is, melyeket az Úr nekünk szánt. Szűz Mária lelke ellenben mindig tárva állott a kegyelem minden megmozdulásának, minden sugallatának. Mindig az volt az elve: „Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te ígéd szerint.” Minden elnyert kegyelem újabb kegyelemnek egyengette az útját. Az angyali üzenet utáni kilenc hónap számára igazán *áldott állapot* volt, amelyben a kegyelem akkora növekedést ért el, hogy sem földön sem mennyben akkorát még nem láttak.

Ó, áldott Szűzanya, taníts meg bennünket az Úr kegyelmeit mindig hűségesen elfogadni és velük hűségesen közreműködni!

11. Sarlós Boldogasszony.

I. Amit megelőző elmélkedésünkben elméletileg fejtegettünk, azt példával igazolja Szent Lukács, elmondva Mária útját Júda városába, Ain Karembe, közvetlenül az angyali üzenet után.

Azt vélnők, a fenséges titok, mely a megtestesüléssel Máriában végbement, annyira lekötötte egész lelkét, hogy másra nem is tudott figyelni. De nem! A kegyelemnek egyik jellegzetes hatása abban rejlik, hogy rendszerint eltereli figyelmünket saját magunkról és Istenre és felebarátunkra irányítja. Azt lehet mon-

dani, minél nagyobb valakinek a kegyelmi állapota, annál kevesebbet gondolkodik és aggodik saját magáról, annál többet felebarátjáról. És minél többet foglalkozik saját magával, annál messzebb van még az igazi tökéletességtől. A kegyelem özöne, mely a megtestesüléssel Mária lelkébe tódult, azonnal a felebaráti szeretet ragyogó cselekedetére ösztönözte őt.

Az angyaltól értesült rokonának, Erzsébetnek áldott állapotáról. Eszébe ötlött, hogy Erzsébet, aki akkor már idősebb nő volt, és azért áldott állapotban terhét még nehezebben viselhette, valószínűleg segítségre szorul. Segítségre a ház körüli munkájában, de még egy kis ápolásra is. A gondolat kétségtelenül a benne nyugvó isteni Igétől jött: az súgta meg neki, hogy siessen rokona segítségére. A következők mutatták, hogy az Úrnak Mária ez útjával fontos szándékai voltak. Mária egy percig sem habozott: amit az Úr kíván, neki parancs. Erzsébet, Zakariás pap felesége, Ain Karembe lakott, mely kies fekvésű városka Jeruzsálemtől nyugatra hét km-nyire fekszik. Az út Názárettől Efraim hegységén át Jeruzsálembe és onnét Ain Karembe 120—130 km, tehát legalább 30—40 gyalogóra. Lehetetlennek tartjuk, hogy Mária az utat egyedül tette volna meg, mindenesetre valamelyik ismerőse vagy rokona kíséretében indult, noha az evangélista erről említést nem tesz. Leányok az akkori időben nem tehettek akkora utakat egyedül, kíséret és védelem nélkül. De mindezek az akadályok nem tarthatták vissza a Szent Szület.

Belátta, hogy az Úr akarja tőle ezt az utat, hát el is indult.

Ain Karem a Szentföldnek talán legszebb helye. Több domb közt elterülő völgyben fekszik, sok ciprusfa árnyékában. Mintha az Úr isten úgy rendelte volna, hogy a Szentírás legszebb himnusza, a „*Magnificat*” a Szentföld legszebb helyén hangozzék el az Ő dicsőségére. Mária többnapos fárasztó gyalogút után érkezett a Júda Gyöngyének nevezhető városkába. Amint benyitott Zakariás házába és szerényen, alázatosan bemutatkozott elébe siető rokonának, Erzsébet a Szentlélek sugallatából megismerte a Máriában végbement megtestesülés titkát, és e szavakban tört ki: „Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse! De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülembbe hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr.” (Lk. 1, 39. kk.) Ekkor, három hónappal születése előtt nyerte el Keresztelő Szent János az igazulás nagy kegyelmét. Ő már a kegyelem állapotában született, azért az Egyház születése napján üli főünnepét, június hó 24-én.

II. Amint Szűz Mária az említett csodás jelenetből megismerte, mennyi áldást és örömet hozott látogatásával Zakariás családjának, a Szentlélektől megihletve rázendített gyönyörű hálalahimnuszára:

„Magasztalja az én lelkem az Urat, és ör-

vendez az én szívem megváltó Istenem felett. Mert ránézett szolgálója kicsinységére, íme mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék. Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, kinek szent az ő neve. És irgalma nemzedékről-nemzedékre azokon van, akik őt félik. Hatalmas dolgot művelt karja erejével, szétszórta a szívük terveiben kevélykedőket. Hatalmasakat levetett a trónról és kicsinyeket felemelt. Éhezőket betöltött jókkal és üresen bocsátott el gazdagokat. Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját, megemlékezvén irgalmasságáról, amint szólt vala atyáinknak, Ábrahámnak és ivadékainak mindörökre.” (Lk. 1, 46. kk.)

Szűz Mária körülbelül három hónapig maradt szent rokonánál, gyakorolván a szeretet és alázat cselekedeteit. A kegyelem tüze, mely lelkében izzott, szeretetre, alázatra sarkallta. Szeretetre Istennel és felebarátjával szemben, alázatosságra saját magával szemben.

Tanuljunk Mária példájából. A felebaráti szeretet alázatos gyakorlása a legjobb hálaadás a reggeli szentáldozás után, és a legjobb előkészület a másnapira.

12. Magnificat.

Említettük, hogy Szűz Mária dics- és hálaéneke a Szentírás remek himnuszai között a legremekebb. Sajnos, költői szépségével itt nem foglalkozhatunk, csak alapgondolatait szeretnők röviden kifejteni.

I. Kiindul abból, hogy az ember Istennel összemérve egy parányi semmi. Nemcsak a gyermek, aki rászorul szülei ápoló, vezető kezére, — nemcsak az inségtől zaklatott koldus, aki rá van utalva mások jószívűségére, hogy életét nyomorultan tengethesse... A gazdag, a hatalmas, a király is csak féreg az Úr szemében. Ki gazdagabb a világ gazdagai között, mint Mária, aki a mindenség Urát nevezheti magáénak, fiának? Ki hatalmasabb, mint aki a Mindenhatót hordja méhében? Ki fenségesebb, mint az Isten országának Nagyasszonya, ki előtt még az arkangyal is alázattal meghajol? És íme! Isten színe előtt csak szerény *szolgáló leánynak* ismeri magát, kinek parancsait foganatosítani hivatása, kötelessége, egyedüli életcélja. És egész választott népe Istennek, melyet a Szent Szűz gyűjtőnévvel egyszerűen Izraelnek nevez, csak *Isten szolgálja* már eredeténél, természeténél fogva. Isten, a Mindenható teremtette az embert az egész világegyetemmel együtt, tehát mint ez, úgy az ember is a Teremtő műve, tulajdona. *Istennek szolgálni* az embernek veleszületett, neki lényeges, megmásíthatatlan *életcélja*. Aki nem annak tekinti magát és nem akként él és viselkedik, jogtalanságot követ el a Mindenható ellen. Amint elég hatalmas volt az Úristen őt semmiből megteremteni, úgy elég hatalmas őt jogtalanságáért megfenyíteni is. Ime az erkölcsen legfontosabb alaptétele a Magnificat-ban.

II. Csodálatos! Ez a végtelen kicsinység Isten előtt nemcsak el nem értékteleníti az em-

bert, hanem ellenkezőleg igaz értékének, nagyságának forrása. Ha az ember ezt a csekélyváltát elismeri, elfogadja, mint Istentől neki szánt sorsot megszereti és ennek megfelelően él, kicsisége erénnyé változik: *alázatossággá*. Az alázatosság e szerint nem más, mint az istenrendelte és alkotta valóság elismerése. Az alázatosság merő *igazság*! Ennek elismerése mintegy elbűvöli Istent, a teremtetlen Igazságot. Szíve örömeiben arra indítja, hogy a legnagyobb kegyelmekkel elhalmozza az alázatost. Az alacsony felmagasztalja, a kicsit nagyvá teszi, a gyengét hatalmassá, a szegényt gazdaggá, a nyomorult szolgát gyermekévé fogadja, menynevei örökösévé, isteni természetének részesévé. Ime, az alázatosság az emberi nagyság alapja!

Igy tett az Úristen Szűz Máriával is. Ráttekintett szolgáló leánya kicsiségére és felmagasztalja az angyalok kórusai fölé. Azért boldognak hirdetik őt az összes nemzedékek.

III. „Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 48.) Szűz Mária jövődölése szószerint beteljesedett. Gábrriel köszöntésével kezdetét vette Mária véget soha nem érő dicsérete. Hiába titkolta alázatosságában istenanyaságát, Szent Erzsébet mégis megtudta és elsőnek dicsőítette azt. Szent József az angyaltól értesült szent arája fenséges titkáról és e pillanattól fogva élete végéig leghűségesebb gyámja, védője volt. Akik karácsony után a jászolhoz siettek, pásztorok, napkeleti bölcsek és mások, az isteni Gyermekkel szűz Anyját is tisztelték. Így tett a templomi

bemutató alkalmával az öreg Simeon is és Anna. És amint a századok folyamán terjedt a kereszténység, épp olyan, épp akkora arányban terjedt és növekedett Szűz Mária tisztelete is. Ot világrészt árnyékoz be manap az Egyház csodafája . . . Nincs az Egyháznak egyetlen hitközsége, mely nem csodálná, szeretné, tisztelné, segítségül nem hívná az alázatos Szűzet, akit az Úr annyira felmagasztalt.

Szűz Mária tisztelete óriási jelentőséggel bír az Egyház életében. Ki számlálná meg a kegyelmeket, melyek az ő közbenjárására a hívvekre harmatoznak. Ki mondhatná, mennyi pusztító szerencsétlenségtől, jól megérdemelt istenítélettől szabadította meg a bűnös világot. Mennyit működött ő közre az Egyház terjedésében, a missziók fejlődésében! De hatalmas bástya a Mária-tisztelet az Egyház védelmében is. „Boldognak hirdet engem minden nemzedék!” Minden nemzedékben vannak jók, vannak rosszak. Kik tisztelik Máriát, a jók vagy a rosszak? A Szűzanya csak nem akart az utóbbiakra hivatkozni, mint dicsősége tanúira. Ha pedig a jók hirdetik az ő mennyei dicsőségét, akkor *csak* ott kereshetjük Krisztus *igaz* Egyházát, ahol virágozik az igazi, a hit elveinek megfelelő Mária-tisztelet. És ez a tisztelet nemcsak *jele* az igaz hitnek, hanem *erőt* is ad a hitnek. Szűz Mária zsolozsmájának egyik antiphoniája így hangzik: „Örülj, Szűz Mária, az összes eretnkségeket legyőzted az egész világon.” Hogyan? Mária nem vitatkozott a tév-tanítókkal, nem küzdött az egyházüldözőkkel.

Nem! De a kétezeréves tapasztalat azt mutatja, hogy ahol Szűz Máriát helyesen tisztelik, ott a nép nem veszi be a tévtanokat, irtózik tőlük. Ha pedig más felekezetűek megismerik a katolikus Mária-tiszteletet és kezdik azt gyakorolni, Mária nem hagyja őket elveszni, hanem Fia egyetlen aklába vezeti őket.

13. Megpróbáltatások.

I. Isten azt akarja, hogy műveit *neki* tulajdonítsuk, nem emberi segédeszközeinek. Azért megengedi, hogy sok akadályba ütközzenek, melyekről mindenki megismerheti, hogy *nem* emberi ész és erő hozta azokat létre, hanem magasabb, isteni hatalom. Ezt tanúsítja Isten legnagyobb csodaműve, a megtestesülés is. Szűz Mária és Szent József voltak Isten főbb eszközei annak végrehajtásában, tömérdek nehézség és szenvedés volt osztályrészük.

Láttuk, mily tökéletes összhangban olvadt össze Mária és József lelke. Mindkettő csak egyre, a legmagasabbra törekedett: Isten akaratának hűséges teljesítésére. A Gondviselés mégis megengedte, hogy köztük is támadt, amit emberileg félreértésnek nevezhetnénk. Szűz Mária három hónapig maradt Erzsébetnél. Amint visszatért Názáretbe és közeledett a szent karácsony ideje, egyre nyilvánvalóbbak lettek szent anyaságának külső jelei. Szent József, akinek a megtestesülés titkáról sejtelve sem volt, a legkínosabb kételyek martaléka lett. Máriát alázatossága tartotta vissza, hogy

istenti titkát szent jegyesével közölje. De különben is remélte, hogy amint az Úr Erzsébettel közölte azt, úgy Józsefet is fel fogja világosítani. Úgy is történt.

Az Úr angyala megjelent Szent Józsefnek álmában, mondván: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát. Mert ami benne fogantatott, a Szentlélektől vagy. És fiat fog szülni, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.” (Mt. 1, 20. k.)

Kérdezhetnők: miért nem kímélte meg az Urísten Szűz Máriát, de Szent Józsefet is e kínos kétségektől? Miért nem küldte angyalát már előbb Józsefhez? — „Tudjuk, hogy az Isten közreműködött mindent azok javára, akik őt szeretik” — mondja Szent Pál. (Róm. 8, 28.) Így történt most is. A kísértés türelmes elviselése által József és Mária megérdemelték, hogy *angyalt* nyertek hűségük és szűziességük tanújául. Szent József haladéktalanul engedelmeskedett az angyal szavának és házába vezette be szent jegyesét, kit a világ most már hites feleségének tartott.

II. Alig vonult el a Szentcsalád egéről ez a sötét felhő, más kereszt jelentkezett. Augusztus római császár népszámlálást rendelt el. Mindenkinnek illetősége helyén kellett jelentkeznie. Józsefnek és Máriának Betlehemben, hisz Dávid családjából származtak. A Szent Szűz számára a kb. 130 km-es út, télvíz idején, közvetlenül a szent karácsony előtt akkora áldozatot és kockázatot jelentett, hogy fel lehetett tételezni, a római hatóságok nem fogják kifogásol-

ni, ha Mária nem engedelmeskedik a rendeletnek. Ima és érett megfontolás után mégis úgy tűnt a szent házaspárnak, Isten azt akarja, hogy mindketten útnak induljanak. Mintha a méhében nyugvó Gyermekek azt súgta volna Szűz Anyjának, hogy menjen ő is Betlehembe. Miért követelte az Úristen a Szent Szűztől ezt a nagy áldozatot? Mikeás próféta világos szavakkal megjövendölte, hogy *Betlehem* lesz a Messiás szülőföldje: „Te, Efráta Betlehemje, kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között, mégis belőled származik majd nekem Izrael jövődő uralkodója.” (5, 2.) A Szentcsalád, úgy látszik, nem gondolt erre, de a Gondviselés épp e miatt sürgette betlehemi útjukat. Mily csodálatosak az Úr ösvényei! Még a pogány császárok is segéd-eszközei tervei végrehajtásában.

A 4—5 napot igénylő út Efraim hegyein át, rendkívül fáradságot jelentett az áldott Szűz számára. December havában az éjjelek Palesztinában nagyon hűvösek, gyakoriak a zápor-szerű esők. Az utak ilyenkor mind járhatatlannak. Nincs kizárva, hogy szállás hiányában az éjjeleket is a szabadban kellett tölteniök. Mindez nagyon megfelelt a születendő Megváltó lelkületének. Azért készült e világba jönni, hogy nyomorultakon és szegényeken segítsen. Szegény kívánt lenni a szegényekkel, hogy irántuk való szeretetét bizonyítsa. A Szentcsalád Názáretben sem volt gazdag. Volt talán kis háza és földesckéje. Szent József pedig keze munkájával szerzett, amennyi kellett a tisztességhoz. Pedig az isteni Gyermekek élete

kezdetétől meg akarta mutatni, hogy *nem* törekszik jólétre, sem földi kincsekre, hanem nélkülözni, vezekelni, szenvedni bűnös embertársaiért. Ezért akarta, hogy szülei elhagyják Názáretet, ottani kis házukat, csekély jólétüket és Betlehembe menjenek, ahol teljes nincstelenség várt rájuk.

Türelmesen elviseltek minden nélkülözést, minden fáradságot. Azt hitték, Betlehemben majd pihenhetnek. Mennyire csalódtak! József arra számított, hogy rokonai szívesen befogadják házukba. De éppen ők sanda szemmel néztek. Talán azért jön, hogy dávidi származását a hatóságok előtt igazolja és örökségére való jussát érvényesítse? Ez annál valószínűbbnek látszott, merthisz megnősült, sőt gyermeket várnak... Régi ismerősei sem akartak rá visszaemlékezni. A vendégfogadó megtelt a népszámlálásra idetódult tömérdek néppel... Csak egy menedékük maradt, egy barlangszerű istálló ott kint a legelőn...

14. Karácsony.

I. Nem messze attól a helytől, ahol a Szentcsalád menedéket talált a barlangban, pásztorok legeltették Betlehem nyájait. Hideg decemberi éjszaka volt. Tüzet raktak, a köré telepedtek. Tanulatlan, de becsületes, jószívű, Messiást váró emberek voltak. Néhányan már jó öregek, legtöbbjük javakorbeli férfi. Néhányan elszundikáltak, mások vigyáztak, hogy tolvaj vagy farkas kárt ne ejtsen a gondjukra bízott

jószágon. Éjfél már elmúlt. A téli szél csípősen végigsepert a betlehemi fennsíkon és felszította a már-már elhamvadt parazsat. A heverészők közelebb húzódtak egymáshoz, a virrasztók összébbhúzták subájukat. — Na, csak türelem, — gondolta az egyik öreg — majd elmúlik a kemény tél is... Vizsgálta a csillagokat... Szép, de hideg időt jósolnak... De miféle különös fény ez amott napkeleten? Őcsém, — fordult legközelebbi társához — nem látod ezt a világosságot? Csak nem tűz? Isten őrizzen! A fény rohamosan növekedett... Az alvókaf is kiragadta álmukból. És máris előttük állott Isten dicső angyala. Rettegve térdre borultak Isten küldötte előtt, ki tiszta, érces hangon szólott: „Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen az egész népnek, minthogy ma született nektek az Udvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában. És ez nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, *pólyákba takarva és jászolba fektetve.*” Míg az angyal beszélt, a mennyei szellemek nagy sokasága segregett köréje és együtt dicsérték az Urat, zengve: „Dicsőség a magasban az Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek.” Amint távoztak az angyalok, a pásztorok egymáshoz szóltak: „Menjünk át Betlehembe és lássuk ezt a dolgot, melyet az Úr hírül hozott nekünk. És elmenének sietve, és megtalálták Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet.” (Lk. 2, 8. kk.)

II. A pásztorok bizony másképp képzeltek a Messiás eljövetelét. Dávid királyi családjából

kellett születnie, tudta ezt minden zsidó, — tehát Dávid királyi palotájában, mely most romokban hever, de melynek addigra fel kell épülnie. Aranyállványos, csipkefüggönyös bölcsőben, selyem kelengyében vélték majd látni a Megváltót. De mindebből semmi, de semmi sincs itt... A királyi palota helyett ez a jólismert barlang vagy istálló, — az arany bölcső helyett a rozoga jászol, — selyem kelengye helyett pár rongyos pelenka... Vagy talán tévedtek? Nem ide utalta őket az angyal?... Mégis csak így kell lennie, hisz az angyal maga mondotta: Találni fogtok egy kisdedet, *jászolba fektetve, pólýába takarva*... És amint nézik, nézik a gyermeket, szívük egyre jobban felmelegszik... Kezdik lassan megérteni: a kis Megváltó szegény akar lenni, hogy megmutassa irántuk, szegények iránti vonzalmát, szeretetét. Ha fényes palotában, arany bölcsőben, selyem kelengyében volna, bemehettek volna így mindennapi munkaruhában? Egyáltalában hozzá merészkedtek volna? Talán csak messziről pillanthattak volna rá... De így szegénységében minden szegény megtalálja, hozzá férkőzik. Egy gazdag megváltót soha annyira nem szerethettek volna, mint ezt a szegényt, ki értünk szegénnyé lett. — Igen, ez a szegénység többet mond nekik, mint ezer szép szó, többet, mint a próféták jóvendölései, — többet minden ígéretnél. Ez a szív beszéde, ez a szeretet. Tőle nincs mit félniök, minden feléje vonz. És még az áldott, mennyei szépségű, fiatal édesanya. És Szent József... Mily szívesen mutatják ne-

kik a Kisdedet. Megengedik, hogy nézzék, érintsék, csókolgassák, talán még azt is, hogy karjukba vegyék... Szegények ők is, egy cseppet sem gőgösek. Szívesen veszik, igaz hálával megköszönik az igénytelen ajándékokat, melyeket ők, szegény pásztorok adhatnak. Talán egy kis juhtúrót vagy egy báránykát, ha konvencióra most éppen járt... Ó, minden oly szegény itten, de minden teli van szeretettel. Pedig csak a szeretet boldogítja az embert, a szegényt, a gazdagot egyaránt!

III. Amint itt a jászol előtt térdelnek, önkénytelenül elvonul lelkük szeme előtt egész eddigi életük. Most látja be az egyik öreg, mily csúnyán cselekedett, mikor évekkal ezelőtt testvérével összeveszett az apai örökség miatt. Még ma elmegy hozzá, kibékül vele és átengedi neki az egészet... Egy másik csak most eszmél rá, mily igazságtalanul, mily durván bánt feleségével. Pedig mily jó lélek volt! Nem csoda, hogy elhagyta és visszament szüleihez. Első szabad napon elmegy hozzá, szívéhez öleli, hazahozza... A legkisebben is megmozdul a lelkiismeret: sokat veszekszik testvérekével. Úgy bánik, úgy beszél velük, mintha atyjuk, mintha elöljárójuk volna. Már nem teszi. Kedves, szeretettel teljes lesz hozzájuk...

Honnét ezek a különös gondolatok? Ezek a magábaszállások és békülékeny indulatok? Ó, ki látná ezt az isteni Kisdedet, ki érezné szeretetét a nélkül, hogy a szeretet tüze benne is ki nem gyulladna? Ennek fényében oly tisztán látja az ember minden rút bűnét! Karácsony

napja a pásztorok számára nemcsak örömnapp volt, hanem egy új, egy jobb élet kezdete is.

Mily kimondhatatlan örömmel látja a Szűzanya a pásztorok mély áhítatát... Már most kezd megvalósulni prófétai szava: „Boldognak hirdet engem minden nemzedék.”

15. Csodálatos Anya.

I. Hogy a Szűzanya szent anyaságának csodálatraméltó szépségét és fenségét méltányolhassuk, a lélektannak egy-két tételére kell emlékeztetnünk. Tapasztalati úton megállapították, hogy emberi érzelmek közt a legerősebb az édesanyának szeretete gyermeke iránt. Készségesen *elismerjük* ezt a tételt, ha arra a körzetre értjük és korlátozzuk, melyről megállapították: a *természetes* érzelmekre. De a természetes érzelmeken kívül vannak mások is, melyek természetén felül álló célra: Istenre irányulnak, és amelyekben az embernek nemcsak természetes ereje működik, hanem a közvetlenül Istentől kölcsönzött kegyelem is. De ne felejtsük, a legnemesebb és legerősebb érzelmek is csak akkor jelentenek erkölcsi értéket, ha erkölcsös cselekedetekre serkentenek. Elismerjük, hogy az anyai szeretet bámulatraméltó lemondásokra, áldozatokra, tettekre képes, melyeknek hősiessége arasznyit sem áll a legékesebb katonai hőstettek mögött. De állítjuk, hogy a szentek Isten iránti szeretete az anyai szeretetnek legdicsőbb megnyilatkozásait is messze meghaladja. Gondoljunk csak egyip-

tomi Mária, Szienai Szent Katalin éveken át folytatott hallatlan vezekléseire, Szent Lőrinc vagy Sebestyén szörnyű kínjaira, Szent Cecília, Ágnes, Ágota vértanúságára, kik életük első virágjában örömeit mentek a halálba Krisztusért. Ki merné tagadni, hogy az isteni szeretetnek ily lángözöne az anyai szeretetet is túlhaladja?

A lélektannak még más tételéről kell megemlékeznünk. Különböző érzelmek erősítik egymást, ha egyirányúak, — gyengítik, akadályozzák egymást, ha különböző irányúak. Egyirányúaknak azokat az érzelmeket nevezzük, melyeknek tárgyai egybeesnek, egységet alkotnak. Egy példa világosítsa meg a mondottakat. Egy leány szeretete szülei iránt veszi erejéből, ha férjhez megy és azt Isten akarata szerint tiszta, önfeláldozó szeretettel szereti, mert szülő és férj *nem* egybeeső tárgyak. Ellenben a férj és a gyermek iránti szeretet bizonyos tekintetben egybeesik. Az anya tudja, hogy gyermeke férjének is gyermeke, mindhárman egyesülnek a család istenalkotta fogalmában. A család bármelyik tagját csak akkor szeretheti igazán, ha valamennyit szereti. Ha csak egyet is nem szeret, máris szakadást idéz elő a családban, melynek lelke a szeretetből fakadó egység. Tehát az anyának gyermeke iránti szeretete nem fogja csorbítani a férje irántit, feltéve, hogy helyesen fogja fel és helyesen teljesíti családanyai hivatását.

II. A mondottakból megértjük, hogy a természetes szeretet bármelyik faja könnyen aka-

dályozhatja az Isten iránti természetfelettit, ha csak az ember mély kegyelmi életet nem él és minden vonzalmát, cselekvését Isten akarata szerint nem igazítja. Sok szent életében látjuk, mily óriási küzdelmükbe került Isten iránti és hozzátartozóik iránti szeretetüknek kellő összeegyeztetése. Gondoljunk csak Szent Erzsébetre vagy Chantal Szent Franciskára. Szentek lettek, de óriási erőmegfeszítések árán, melyeket a természetes vonzalmaknak a kegyelem alá való rendelése megkövetelt.

Egészen más volt Szűz Mária helyzete. Nála a természetes és a természetfeletti szeretet egybeesik, — ellentétéről szó sem lehet. Az ő áldott gyermeke az ő áldó Istene. Benne a természetes és a természetfeletti szeretet nem hogy korlátoznák, inkább erősítik egymást. Ember szívében soha a szeretetnek akkora lángja fel nem lobbant, mint Szűz Máriában isteni Fia iránt. Benne teljesült az Énekek Énekének szava: „*Rendezte bennem a szeretet.*” (2, 4.)

III. Szűz Mária szent anyasága két nagy csodát mutat: Az első: szüzességének összeegyeztetése anyaságával, melyről már fentebb beszéltünk (8. elm. III.), inkább fizikai, anyagi csoda. A másik tisztán lelki: a természetes és természetfeletti szeretet tökéletes összhangja. E két nagy csodáért, melyet Mária anyasága magában rejt, nevezzük őt „*Csodálatos Anyának*”.

A kettőhöz még egy harmadikat sorolhatunk, mely tulajdonképen a másodiknak

következménye. A kimondhatatlan szeretet, mellyel Mária isteni Fiát szereti, szükségkép tovább terjed mindazokra, kikért Krisztus vérét ontotta, életét odaadta, kiket a keresztfán Mária anyai szeretetébe ajánlott. Mindazokra, akik Krisztus *titokzatos testét* képezik. Szűz Mária az Egyház minden tagját igazán anyai szeretettel szereti: Krisztusban és Krisztussal együtt. Amint minden keresztény tudja, hogy az Őristen az ő mennyei Atyja, úgy meggyőződve kell lennie arról is, hogy Szűz Mária istenrendelte mennyei Édesanyja. Ebben rejlik Mária anyaságának csodás egyetemessége. Ha az embert rút bűnei nyomasztó súlya néha talán visszariasztja attól, hogy mennyei Atyja előtt megjelenjék és bocsánatot kérjen, gondoljon arra, hogy mindig szabad bemenetele nyílik Mária kegyelmi trónjához, ki épp azért, mert valamennyiünk anyja, a „Bűnösök Menedéke” is.

16. Az isteni Kisded bemutatása a templomban.

I. 1500 évvel Krisztus születése előtt az Őristen megparancsolta Mózesnek, hogy népét Egyiptomból Kánaán földjére vezesse. A Fáraó — így nevezték a mindenkori egyiptomi királyt — ellenállt. Az Úr különböző súlyos csapást mért országára, hogy kemény szívét megpuhítsa. Miután mindez nem használt, az Úr angyala éj idején az egyiptomiak elsőszülöttjeit megölte, a zsidók fiait ellenben megkímélte. Most már a Fáraó maga kérte Mózeszt, vezesse

ki országából népét, nehogy ők is meghaljanak. Hálából azért, hogy az Úr a zsidók elsőszülötteit megkímélte, minden elsőszülött zsidó fiú Istennek volt szentelve. Később, midőn a zsidótörvény az istentiszteleti szolgálatot kizárólag Levi törzsére bízta, az elsőszülött fiúkat be kellett ugyan mutatni a templomban, éspedig a születésük utáni negyvenedik napon, jeléül annak, hogy Isten tulajdonát képezik, de öt sekel árán vissza lehetett őket váltani. A sekel értékét most már alig lehet pontosan megállapítani, — úgylátszik, nem állt messze a gramm arany árától.

Mária és József a karácsony utáni negyvenedik napon már kora reggel útnak indultak Betlehemből Jeruzsálembe, hogy a kis Jézust bemutassák. Az út 2—3 órát vett igénybe. Az anyának ugyanakkor egy báránykát, vagy ha szegény volt, két galambot kellett felajánlania tisztulási és hála-áldozatul. Mária szegény, nagyon szegény volt, szintén csak két kis galambot hozott. Ezeket a papnak adta át, aki az egyik vérével az oltárt meghintette, a másikat megégette. A Szentcsalád a templom udvarában várta a pap visszaérkezését. Mária a pap kezébe adta az isteni Kisdedet, jeléül annak, hogy Isten tulajdona. Közben Szent József megfizette a váltságdíjat, mire a pap visszaadta a gyermeket Mária karjaiba. Ez volt az elsőszülött bemutatásának törvényes szertartása. Ennél sokkal több játszódott le Mária szívében.

II. Mária ezalkalommal két fenséges erényről tett tanúságot. Kérdezhetnők: egyáltalában

köteles volt-e bemutatni isteni Gyermekeit és a tisztulási áldozatot? Nyilvánvaló, hogy a szep-lőtelen Szűzanya, kinek anyasága nemcsak el nem homályosította, hanem még szentebbé tette szűz tisztaságát, nem szorult galambok vérére, hogy Isten előtt makulátlannak lássék. Ami pedig a kis Jézuska megváltását illeti, maga Jézus mondotta később Péternek: a föld kirá-lyai nem fiaiktól, hanem alattvalóiktól szedik az adót, fiaik tehát mentesek. (Mt. 17, 23.) Mária mégis teljesítette a két parancsot: *alázatosságból*. Nem akarta nagy kiváltságát a nép előtt feltárni. Az igazi alázatosság kerüli a feltűnést, a külöcködést — a hiúság keresi. De azért is teljesítette a neki nem kötelező parancsot, mert szeretett engedelmeskedni. Engedelmeskedett, ahol csak alkalom adódott. A készséges enge-delmesség mindig az alázatosság gyökeréből sarjad és alázatosságot lehel, — az engedetlen-ség ellenben a gőg szellemét sejteti.

A *nagylelkűség* a másik erény, melynek a Szentszűz ez alkalommal tanújelét adta. Em-beri szemmel nézve ez az erény az alázatnak épp ellentéte. Nagyra törekszik, holott az alá-zatosság elismeri saját csekélységét. De ha mélyebbre tekintünk, meggyőződünk arról, hogy a két erény nemcsak nem ellentétes, ha-nem valóságos ikertestvér. A nagylelkűség lelki készség nagy tettek, áldozatok vállalására Isten akarata szerint és szent kegyelmeg segítségével. Aki nem alázatos lélekkel indul nagy cseleke-deteknek, *saját* dicsőségét keresi, nem Istenét. És saját erejében bíz, nem Isten kegyelmében.

Nem erény ez, hanem gőgös felfuvalkodás. Igaz nagylelkűség nem lehet alázatosság nélkül. Csak az alázatosság dolgozik önzetlenül Isteneért, csak az bízik feltétlenül az Ő kegyelmében.

Máriában is alázatossága nagylelkűségével karöltve fejlődött. Alázatossága készítette elő lelkét kiváltságos kegyelmek befogadására, és a túlaradó kegyelem vitte őt nagy tettekre. Ilyeneket már eddigi életében láttunk: szűzességi fogadalmát, az istenanyaság vállalását, útját Erzsébethez, türelmét és megadását Betlehembe utaztában, állhatatosságát, mellyel a megtestesülés szent titkát rejtegette. Ma is alkalma nyílt Istennek tetsző nagy cselekedet végzésére. Amikor Fiát a pap karjába adta, feltétel és fenntartás nélkül átadta Őt a mennyei Atyának. Lemondott mindazokról az örömekről és jogos igényekről, melyek az édesanyát gyermekével szemben megilletik. Megsejtette már: Fia egész élete, és ezzel együtt az övé is, a vezeklés, lemondás, szenvedés élete lesz. Ez a sejtelme, melyet eddigi tapasztalataiból mérített, ma biztos megerősítést nyert Simeon prófétai ajkáról. A Szentlélek megígérte a szent aggastyánnak, hogy még testi szemével fogja látni a Megváltót. A bemutatás reggelén szokása szerint a templomba érve, Isten sugallatából megismerte az isteni Kisdedet. Karjába fogadta és felkiáltott: „Most bocsátod el, Uram, szolgádat a te ígéd szerint, mert látták szemeim megváltásodat.” És Máriának mondá: „Tétetett ez... jelül, melynek ellene mondanak; neked

magadnak is tör fogja átjárni lelkedet." (Lk. 2, 25. kk.) Mária válasza most is csak ez vala: „Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint."

17. A napkeleti Bölcsek.

Krisztus gyermekkorának egyik legbájosabb, egyszersmind legtanulságosabb eseménye a mágusok látogatása. E helyütt csak annyiban vehetjük figyelembe, amennyiben Szűz Mária lelki életére volt hatással.

I. Kimondhatatlan örömmel fogadta Mária karácsony napján a betlehemi pásztorokat. Ők voltak a választott nép első képviselői, akik a jászolhoz siettek a Messiás üdvözlésére. Még csak fokozódott az öröme, amikor elmondották, hogy az Úr angyala irányította lépéseiket. Ime, az angyalok is szolgálnak Fiának, Ő az angyalok Ura. Hasonló örömmel vette, amikor az agg Simeon a Szentlélek sugallatára Fiában felismerte a világ Udvözítőjét. De még csodálatosabb, hogy most a messze keletről pogányok jönnek üdvözlésére, éspedig egy csillag vezetése alatt. Az értelmetlen teremtmények is teljesítik parancsait . . . Mindez igazolta Gábor arkangyal szavait: „nagy léssen Ő és a Magaságbeli Fiának fog hivatni" (Lk. 1, 32.), és a Szentszűz hitét erősítette, bizalmát fokozta.

II. Tanult Szűz Mária a mágusoktól mást is. A zsidók általában, de főképp a farizeusok nagyon szűknek képzelték a Messiás üdvét. Nemzeti hősnek vélték, aki népét megszaba-

ditja a rómaiak járma alól, naggyá, hatalmassá teszi, erősebbé, mint Dávid és Salamon idejében volt. A Messiás lelki, kegyelmi feladatait alig értették, nem is törődtek velük. Ily ferde beállítás szükségkép arra vezetett, hogy a Messiás üdvét csak a zsidó népre korlátozzák. Szerintük a Messiás kizárólag a zsidók Megváltója, a pogányokat nem megváltani fogja, hanem leigázni. Ők a zsidó nép szolgái lesznek... Nem hisszük, hogy Mária ily szűk és ferde nézeteknek behódolt. A kegyelem nem engedte, hogy tévedések lelkébe befészkelődjenek. A napkeleti bölcsek megjelenése a csodás csillag vezetése alatt mindenesetre még jobban meggyőzte Szűz Máriát arról, hogy Fia nemcsak a zsidók érdekében jött e világra, hanem az egész emberiségért. És amint Jézusa a pogányoknak is Megváltója, úgy ő maga is hivatva van arra, hogy minden nép anyja és Nagyasszonya legyen. Ezt kifejezte már Magnificat-jában: „mostantól fogva boldognak hirdet engem *minden* nemzedék”. (Lk. 1, 48.) Ez volt Mária nézete, — ez *katolikus* tan, mely kizár minden nemzetiségi szűkkeblűséget, ahol Isten kegyelmi kincseiről van szó.

III. A Bölcsek *ajándékokat* is hoztak az isteni Kisdednek. Már az egyházatyák idejében ezeknek jelképes jelentést tulajdonítottak, mely világosságot derít Jézus személyére. Alig tévedünk, ha azt tartjuk, hogy az első, aki az ajándékok misztikus értelmét megsejtette, Szűz Mária volt.

Hoztak a keletről jött kedves vendégek

aranyat. Ez a legnemesebb, legdrágább fém. Erre tartottak mindenkor igényt a nagy és kis királyok. Belőle verették képeikkel ékeskedő nagyértékű érmeiket. Az arany már akkor is úgy szerepelt, mint királyi fém. Vele a napkeletiek azt akarták kifejezésre juttatni, hogy a Kisdében hatalmas királyt tisztelnek. Jézus királyságát különben már Gábiel is hangoztatta: „Neki adja az Úristen Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké.” (Lk. 1, 32.) Eddigi tapasztalataiból Mária máris megértette, hogy isteni Gyermeke nem törődik anyagi javakkal, — az egyszerűséget, a szegénységet kedveli. A lelkeket és azok szeretetét keresi. „A lelkeket add nekem, a többi tartsd meg magadnak”, mondja, mint Szodoma királya Ábrahámnak. (Gen. 14, 21.) Király az ő Jézusa, de a *lelkek királya* a legeszményibb értelemben.

Hoztak *tömjént*. Ezt az értékes arabiai illatszert a zsidók az istentiszteleteknél elégették, mint Istennek szánt áldozatot. Mit akarhattak a mágusok ezzel az ajándékkal kifejezni? Azt, hogy Mária Fiában nem pusztán embert láttak, hanem annál többet... Hogy mit? Azt talán ők maguk sem tudták volna megmondani, legalább nem határozottan. De Szűz Mária tudta, mert Gábiel megmondta neki világos szavakkal: „A Szent, ki tőled születik, *Isten Fiának* fog hívni.” (Lk. 1, 35.) Fiában már a való, igaz, mindenható Istent látja, tiszteli és imádja, akit megillet tömjén áldozata. Joggal feltételezhetjük, hogy a tömjén ajándékának Mária legin-

kább megörült, mert Fia legfenségesebb tulajdonságát jelképezte: Istenségét.

Mirhát is hoztak. Ezt a keserű fűszert a holtak balzsamozására használták. Talán gátolja a rothadást. Szűz Mária megértette ezt a célzást is. Fia mindenható, örök Isten. De tőle vett emberi természetében esendő, *halandó*. Láttá szegény gyermekét a nagy hidegben dideregni, éhezni, szenvedni. Hallotta sírását, mint fájdalma kétségtelen kifejezését. És az édesanya mit csinál, ha gyermekét szenvedni látja? Vele együttérez, vele szenved... Minden testi szenvedés a jövőendő feloszlásnak előkészítője, hírnöke. A mirha Krisztus *halálát* hirdette előre...

A Golgota már előreveti sötét árnyékát... Mert az Emberfiának sokat kell szenvedni és így bemenni dicsőségébe. (Mk. 8, 31; Lk. 24, 26.)

18. Menekülés.

I. Gyönyörű, a Szűzanya szívét-lelkét megörvendeztető nap volt a napkeleti bölcsek látogatása. Nem ritkán azért küld a Gondviselés ily napokat, hogy a lélek erőt gyűjtsön közelgő szenvedésekre. Így történt most is a Szentcsaláddal. Alighogy a bölcsek eltávoztak, és a betlehemi kis házikó lakói nyugovóra tértek, „az Úr anyaga megjelenék álmában Józsefnek, mondván: „Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját és fuss Egyiptomba és maradj ott, míg majd mondom neked, mert Heródes keresni fogja a gyermeket, hogy elveszítse.” (Mt. 2, 13.)

József a kötelességtudás, az Isten iránti feltétlen engedelmesség embere volt. Kérdés és habozás nélkül összeszedte kis holmijukat, felnyergelte szamarukat Mária és a Gyermekek számára és elindult a messze, ismeretlen útra a sötét éjszaka leple, jobban mondva védelme alatt. Hajnalhasadáskor már Hebron közelében voltak, Heródes poroszlói mostmár alig érheték utol.

Ha más istenfélő szülőket álmukból felriasztanak a rémhírrrel: fussatok, fussatok gyorsan, mert csecsemőket el akarják rabolni és meggyilkolni, szegényeknek szíve mily tomboló érzelmeknek lenne színtere! Ki tudná ecsestelni? Talán nem messze járunk a valóságtól, ha azt mondjuk, hogy három érzelem adná meg lelkük alaphangulatát: félelem, aggodalom, fájdalom. Nézzük, ezek a kínzó érzelmek mikép nyilvánultak Szűz Mária lelkében éjjeli vándorlásában.

II. *Félelem* a lélek vergődése közelgő baj láttára. Mária lelkének alaphangulata — láttuk már — az Isten iránti teljes és feltétlen átadás volt. Erős hite meggyőzte őt arról, hogy misem érheti el őket, amit a mennyei Atya meg nem engedne. Ha pedig az Úristen akarja, ő is elfogadja, teljes szívéből beleegyezik, akarja. De tudta azt is, hogy az Isten csupa szeretet, amit küld, az előbb-utóbb javukra kell hogy váljék. Most is azt parancsolta Józsefnek, fusson Egyiptomba... meg *akarja* őket menteni... Akaratának senki ellent nem állhat. Csak teljesíteniök kell parancsait és jóra fordul majd

minden. Máriához hasonló nagy lelkek alig ismernek félelmet. A félelem a gyengeség jele. Azért mondja Szent János (I. 4, 18.): „a tökéletes szeretet kizárja a félelmet”. Csak egytől félnek: a bűntől, mely őket Istentől elszakítaná. De ezt a félelmet is kellő határok közé szorítja egyrészt az Isten kegyelmébe helyezett rendíthetetlen *bizalom*, — másrészt az ezen alapuló szilárd *elhatározás*, hogy bűnbe soha bele nem esznek.

Aggodalom nem egy a félelemmel, bár az emberek rendszerint alig tesznek különbséget a kettő között. Aggodalom a bizonytalanság érzete, mely elfogja az embert, ha súlyos, veszélyes helyzetben nem tudja, mitévő legyen. Ha az angyal csak annyit jelentett volna Józsefnek, hogy Heródes az isteni Gyermekek élete ellen tör, a szent nevelőatya aggódhatott volna, mikép védje meg annak életét. De minthogy határozott parancsot kapott, hogy fusson Egyiptomba, aggodalomra egyelőre nem volt oka, csak teljesíteni kellett a nyert utasítást. Útközben József gondolkodott arról, mikép fogja az idegen országban, melynek nyelvét sem értette, családját fenntartani. Bizott abban, hogy az Úr, aki odautasította, majd gondoskodik róluk. Az aggodalom tehát nem volt nagy és kínzó Szent Józsefben, még kevésbé Máriában. Semmiesetre sem veszítették el miatta belső nyugalmaikat. Az Isten iránti teljes átadásban élő lélek mindig és mindenütt megtalálja lelki egyensúlyát: megtalálja Istenében. Aki kész

Istennek mindent odaadni, bízhat is benne minden körülmény között.

A bűnbeesés után az embernek istenrendelte útja vissza a mennyei Atyához: a vezeklés, a szenvedés. Azért szenvedett annyit Krisztus Urunk, hogy bennünket megváltson. Azért kellett Szűz Máriának is annyit szenvednie, hogy isteni Fiához minél hasonlóbba legyen, hogy vele minél szorosabban egyesülhessen és érdemei által minél több lelket vezethessen hozzá.

Mária egyiptomi útján tömérdeket szenvedett, de nyugodtan, megadással, nagy-nagy szeretettel. A szenvedés tomboló árja nem zavarta lelke békéjét. Hogy mi okozott neki akkora fájdalmat? Az, amit a hittudósok a *gonoszság titkának* — *mysterium iniquitatis*nak — neveznek. Most tapasztalta talán először, mily ádáz, kérlelhetetlen gyűlölettel viseltetnek szent Fia ellen az alvilág hatalmai: az ördög és csatlósai, a gonosz emberek. Mit vétett a keblén nyugvó édes, isteni Gyermekek Heródes ellen, mit a törvénytudók ellen? Ez a Gyermekek csupa szeretet. Mily kedvesen fogadta a pásztorokat, majd Simeont és a napkeleti bölcseket. Szereti Ő Heródest is, szereti a farizeusokat... És mégis gyűlölik, mégis élete ellen törnek... Pedig csak azért jött a világra, hogy életet, örök, boldog életet adjon nekik. Igen, a gyűlölet titok, a gonoszság titka! — És manap? Miért gyűlölik sokan Krisztust? Miért törnek Egyháza ellen? Miért üldözik helytartóját és papjait? Csak jót akarnak az emberiséggel...

A pokol titka ez — a gonoszság titka ez: *mysterium iniquitatis!*

19. Egyiptom.

I. A Szentcsalád egyiptomi tartózkodását illetőleg három kérdés érdekel: *hol* telepedett le? — *miből* éltek? — *meddig* maradtak?

Az első kérdésre biztos választ alig adhatunk. Krisztus születése idején a *Nílus völgyében* igen sok zsidótelepülés volt. Ezek nagyrészt zsidó menekültekből alakultak. Az asszír és babilon fogság idején sok palesztinai lakos délfelé menekült, hogy elkerüljék a deportációt és a hódítók kegyetlenkedését. Már kétszáz évvel Krisztus előtt sok zsidó lakott Egyiptomban, elsajátították a görög vagy kopt nyelvet, az áramait már alig értették. Azért a Szentírást görögre fordították, hogy istentiszteleti összejöveteleiken felolvashassák. Ez a „*Septuaginta*”-nak nevezett fordítás igen nagy tekintélyre tett szert, mellyel még ma is rendelkezik. *Héliopolisban* nagy templomot építettek, mely szépség tekintetében a jeruzsálemivel vetélkedett. Valószínűnek látszik, hogy József e zsidó központ felé irányította útját. Erre vallanak a helyi hagyományok is. A Kairótól tíz kilométerre fekvő *Matarieh* faluban egy óriási sykomora-fát és mellette forrást mutatnak, melynek árnyékában a Szentcsalád állítólag megpihent. Kairó déli elővárosának egy helyiségéről pedig azt mondják, hogy József és övéi ott laktak. Habár ezek a helyi tradíciók nem bír-

nak nagy hitelességgel, együttvéve mégis arra jogosítanak, hogy a Szentcsalád tartózkodási helyét, Memphis, Heliopolis és a nagy piramisok közelében sejtjük. (Meschler, *Leben Jesu* I.⁵ 159. *La Palestine*⁴ 766.)

Valamivel több valószínűséggel válaszolhatunk a másik kérdésre: miből tartotta fenn Szent József családját Egyiptom földjén. — Em-lítettük, hogy a napkeleti bölcsek aranyat is hoztak ajándécul. Ennek nagy volt a keletje Egyiptomban. Feltehetjük, hogy József ebből nemcsak a kb. húsz napot igénybevevő út költségeit tudta fedezni, hanem ottlétük elején is abból éltek. Később munka után kellett nézni. Kétségtelennek tartjuk, hogy valamelyik nagyobb zsidótelepülés közelében ütöttek sátrat. A külföldön élő zsidókban még nagyobb volt az összetartás, mint a palesztinaiakban. Szívesen fogadták a menekülteket, hathatósan segítették őket. Józsefnek is kezére jártak. Mint ügyes és lelkiismeretes iparosnak valószínűleg gyorsan sikerült munkát találnia. Ezzel megélhetésük, ha szerényen is, biztosítva volt. Nehézséget okozhatott kezdetben, hogy sem görögül, sem koptul nem beszéltek. E tekintetben is rászorultak hitsorsosaik segítségére. Minthogy otttartózkodásuk, mint látni fogjuk, valószínűleg több évig tartott, fel kell tételeznünk, hogy József, Mária, de a kis Jézus is a görög nyelv ismeretét elsajátították.

A Szentcsalád egyiptomi tartózkodásának tartamát illetőleg a tudósok véleményei nagyon is eltérnek. Vannak, akik azt vélik, hogy csak

néhány hónapig maradtak, mások ellenben 2—4, sőt 6 évre is becsülik otttartózkodásukat. Ez a nagy bizonytalanság időszámítási nehézségekben leli magyarázatát. Tudjuk, hogy a Szentcsalád csak Nagy Heródes halála után tért vissza Palesztinába. Heródes pedig legkésőbb hatban Kr. u. halt meg. De ne higgye senki, hogy a kérdés ezzel meg volna oldva. Ugyanis nem tudjuk biztosan, *mikor is született Krisztus Urunk*. Ez szinte hihetetlennek látszik, hisz mindig azt halljuk, hogy időszámításunk Üdvözítőnk születésével kezdődik. Keresztény időszámításunkat csak *Dionysius Exiguus*, híres jogtudós kezdte 525 körül. De visszafelé való számításaiiban úgylátszik néhány évet tévedt. Sajnos, most már alig lehet teljes biztonsággal megállapítani, hogy hány évet tévedt. Úgylátszik, időszámításunk *legalább négy*, esetleg hét évet késik. E szerint Krisztus Urunk négyben vagy hétben jelen időszámításunk *előtt* született. Ez ingadozások miatt a Szentcsalád egyiptomi tartózkodásának tartamát sem állapíthatjuk meg teljes biztonsággal. Azt hiszem, *legalább két évig* tartott, lehet, hogy tovább is.

II. Mihelyst József az angyaltól megtudta Heródes halálát, azonnal megtette a visszautazáshoz szükséges előkészületeket. Tekintve, hogy az isteni Gyermeke most már nagyobbacska volt, az út már nem volt oly nehéz és veszedelmes. De most is eléggé fáradságos lehetett, hisz 2—3 hetet vett igénybe. Józsefnek az volt a terve, hogy Betlehembe megy és ott végle-

gesen letelepedik. Ügylátszik, a rokonaival fennállott ellentétek elsimultak, amikor azok meggyőződtek arról, hogy a törzsi örökségre igényt nem tart. Midőn azonban a zsidó határ közelébe ért, megtudta, hogy Heródes fia, *Archelaus* uralkodik Judeában. Kezdett aggódni, az új uralkodó megtudhatná, hogy Jézus az a fiú, akit apja halálra keresett... Kétségét ismét az Úr anygala oszlatta el, aki arra intette, *ne Betlehembe menjen, hanem az ország északi részébe, Galileába. Tehát Názáretbe* vonult, ahonnét a szent karácsony előtt elindult. Itt siralmas megtelepedés várt. Házát romokban vagy más birtokában találta. Ismét a semmivel állt szemben... Újból előről kellett kezdeni, újból fészket rakni... (Mt. 2, 19. kk.)

29. Názáret.

I. Összüleink bűnbeesése után az Úristen joggal haragudott az emberiségre. De az Ő isteni szíve oly nagy, hogy abban látszólag ellentétes érzelmek is megférnek, hacsak isteni lényének megfelelnek. A bűn miatti jogos haragja nem akadályozta a lényéhez oly jól illő irgalmat. Sajnálta a szegény emberiséget, melynek sorsa tulajdon bűne miatt egy csapásra oly keménnyé, oly kegyetlenné vált. Leginkább pedig azokat sajnálta, akiket leginkább szeretett: a személyes büntől mentes *gyermekeket*. A sajnálat pedig arra indította, hogy számukra egy pót-paradicsomot teremtsen, melynek nap-sütésében boldogan és békésen eltölthessék

gyermekéveiket. De még később is, visszaemlékezve a gyermekkor boldog éveire, erőt és bátorságot merítsenek az élet terheinek elviselésére a gondolatban, hogy ha már a gyermekkor oly szép volt a jó szülők házában, mily szép és boldog kell hogy legyen a nekik fenntartott mennyei élet az isteni *Atya házában*. — *Pót-paradicsomnak* neveztem a *családot*. Ennek mindenkori, örök mintáját képezi a *názáreti* szegény, kis ház. Szegénynek, kicsinynek *kell* lennie, hogy a legszegényebbek és legkisebbek is ennek a mintának megvalósítására törekedhessenek. Azért kellett romba dőlnie József házának, eltűnnie minden bútorának, felszerelésének, elvesznie minden földi vagyonának, hogy mindenki meggyőződhessek: nem az anyagi kincsek képezik a földi pót-paradicsom lényegét, hanem azok az erkölcsi és főképp azok a *kegyelmi kincsek*, melyeket a szegény éppúgy megszerezhet, vagy talán még könnyebben, mint a duskálkodó. Csak kevés hely és idő áll rendelkezésünkre a család szentélyének tanulmányozására, irányítsuk tehát figyelmünket legfontosabb pontjára, igazi *lényegére*.

II. A kis virág nem fejlődik csak *napsütésben*. A gyermek lelke pedig csak ott, ahol a *szeretet* melege és fénye simogatja. Hogy mi a keresztény család lényege? Nem más, mint igazi, *hűséges szeretet*. Hogy pedig ez a szeretet miben nyilvánuljon, azt mutatja a názáreti házikó.

A szeretet főtárgya az Isten. *Istent* szeretni teljes szívéből, lelkéből, minden erejéből *min-*

den ember hivatása, *végcélja*, első kötelessége. Ahol nincsen mélységes istenszeretet, ott ne is álmodozzunk igazi felebaráti szeretetről. Megköveteli pedig az igazi istenszeretet, hogy menyei Atyánknak megadjuk mindazt a tiszteletet, hálát, engedelmességet, mellyel neki tartozunk. És minthogy a család egy istenrendelte szervezet, *együttesen, közösen* is kell Istenét tisztelnie. Ezért kell a *család közös imája* naponta kétszer-háromszor: reggel, étkezés-kor, este. A Szentcsalád is végzett közös imákat. József mint a család feje előimádkozott, Mária és Jézus válaszoltak és felelték az akkor már szokásban levő „amen”-eket. Valószínű, hogy naponkint, legalább szombatonkint olvasást is végeztek a Szentírásból és résztvettek a helybeli imaház gyülekezeteiben, melynek fenntartásához erejükhöz képest hozzájárultak.

Szeretettel végezték munkájukat: József iparos teendőit, Mária a házi és kerti munkát. Nem kényszerűségből, hanem Isten és Gyermeük iránti szeretetből, hogy istenadta hivatásukat betöltsék, a Fiukat becsülettel nevelhessék. Szívesen hozták a nem csekély áldozatokat. A kis Jézus nap-nap után láthatta, hogy szülei nélkülöznek, fáradnak miatta, érette. Ime a nevelés csodaszere: *áldozat a gyermekért!* Ez vonja le Isten áldását a családra és puhítja meg a gyermekek lelkületét és teszi fogékonyrá minden jó iránt.

Megkövetelték, hogy az isteni Gyermekek is segítsen munkájukban és engedelmeskedjék. Így akarta a menyei Atya. A kis Jézustól nem

kellett az engedelmességet kikényszeríteni, mint más gyermektől. A gyermeket meg kell győzni arról, hogy kötelessége akaratát alárendelni, hajlamait, kívánságait megfékezni. Ha most kis szenvedélyeit nem tartja féken, később rabja lesz nagyoknak. A szülők kötelessége a gyermeket erre ránevelni, mindig *szeretettel*, ha kell, *szigorral* is. Jaj a szülőknek, akik rossz szul értelmezett szeretetből megfélekeznek a néha nagyon is szükséges szigorról. Rengeteg felelősséget vonnak magukra, és majdnem mindig még ez életben bűnhődnek érte. „Ki kíméli a pálcát, — mondja a Bölos — gyűlöli fiát; aki szereti, szigorúan fenýít.” (Péld. 13, 24.)

A családban uralkodó szeretet, kell hogy átlépje a ház küszöbét is. Nem felel meg az Úr szívének a család, ha csak tagjaira gondol, csak azokat boldogítja. Ne mondd: családomnak sincs elég kenyere, nem adhatok alamizsnát. Tönkreteszed családodat, ha nem adsz másnak. A kéregető, aki elvisz néha egy kis kenyeret, ruhát, miegymást, Isten áldásának követe. Ha elutasítod, elutasítod Isten áldását! József és Mária szegények voltak, de nem a szegényekkel szemben. A gyermekben, ha látja szülei jótekonyságát, kifejlődik a helyes *szociális érzék*. Jób is mondja: „Ifjúkorom óta növekedett velem a részvét.” (31, 18.)

A názáreti kis ház a *szeretet otthona* volt, — a földnek az a talpalatnyi része, mely leginkább hasonlított az örökre elveszett paradicsomhoz. Kövessétek a Szentcsalád nyomdokait

és *pót-paradicsommá* fogjátok varázsolni családokat!

21. Zarándoklat.

I. A négy evangélista közül *Szent Máté* és *János* apostolok is voltak, akik az Úr Jézust egész nyilvános életében kísérték. Mint szemtanúk jegyezték fel mindazt, amit láttak és tulajdon fülükkel hallottak. *Szent Márk*, akit eredetileg szintén Jánosnak hívtak, jeruzsálemi családból származott és a legelső keresztények közé tartozott. Szent Pétert követte apostoli útjain és az ő prédikációi nyomán írta rövid evangéliumát, melyet az apostolok fejedelme átnézett és helybenhagyott. *Szent Lukács* Antióchiából származott. Valószínűleg Szent Pál térítette keresztény hitre. Nagyon tanult ember volt, orvos, de a festészethez is értett. Szent Pált követte sok útján. Úgy látszik, Szűz Máriának nagy tisztelője volt. Tőle tanulhatta a *Magnificat* fenséges dicsőenét és mindazokat a bájos jeleneteket, melyeket Jézus gyermekkorából közöl. Ezek közül a legutolsóval, a jeruzsálemi zarándokúttal jelen elmélkedésünkben foglalkozunk.

II. Minden zsidó férfiú évenként Jeruzsálembe zarándokolt, ha lehetett, húsvét ünnepén, melyet a zsidók az Egyiptomból való szabadulás emlékére ültek. Ez az évenkénti „búcsú” tartotta ébren a messze lakó törzsekben a ragaszkodást az Úr szentélyéhez. A férfiakhoz sok nő is csatlakozott, nagyobb gyermekeket is hoztak

magukkal. Amikor Jézus tizenkettedik életévét betöltötte, szülei megengedték, hogy elkísérje őket szent útjukon. A kb. 120 km hosszú út 4—5 napot vehetett igénybe. Egy község lakói rendszerint együtt zarándokoltak két csoportban: külön a férfiak, külön a nők. Az egész út istentiszteleti jelleggel bírt. Voltak külön zsoltárok, a *Zarándokénekek*, Psalmi graduales, melyeket útközben énekeltek. Az egyik, szám szerint a 121. zsoltár, e szavakkal kezdődik, melyek a zarándokok lelki hangulatát árulják el: „Örvendeztem, mikor azt mondták nekem: az Úr házába megyünk.” Örvendeztek, hogy megint közelebb juthatnak az Úristenhez, — hogy útközben levezekelhessék bűneiket, és kegyelmekkel eltelve és megerősödve térhetnek vissza otthonukba új munkára. Senki sem énekelte a remek himnuszt nagyobb áhítattal, mint József és Mária és főképp maga a Gyermek Jézus. Örült, hogy láthatta a várost, melyben 21 évvel később megváltói művét be kellett fejeznie, igaz saját vére árán, tömérdék szenvedés, gyalázat között.

Az út kezdetben Esdrelon termékeny síkságán, vezetett végig, majd Samariába jöttek, melyet akkor nagyrészt pogányok laktak. Szichemnél a kút mellett haladtak el, melyet Jákob pátriárka ásatott és mely még jelenleg is fennáll. Mindig délfelé haladva elérték Ephraim akkor még erdős hegysorozatát, az út egyre fárasztóbb, meredekebb, rögzösebb lett, míg végre a negyedik nap késő estén vagy az

ötödiken megpillantották vándorlásuk célját: a gyönyörű fekvésű *Szent Várost*.

A zarándokok több napot töltöttek Jeruzsálemben. Pontosan végezték a szent szertartásokat, melyeket a törvény és a lassan kifejlődött szokás előírt. Feláldozták és elköltötték a *húsvéti bárányt* is. Szűz Mária nagy áhitattal látta viszont a várost, melyben ifjúsága boldog éveit töltötte. Mennyi oka volt csodálni a Gondviselés útjait, mennyi oka hálát adni a Mindenhatónak mindenért, amit vele mívelt! A kis Jézus gyermeki érdeklődéssel és kíváncsisággal követte a szent szertartásokat, melyekben saját előképeire ismert.

III. Az ünnepnapok elteltével megállapították a hazaindulás időpontját. A város bizonyos helyén gyülekeztek a názáreti zarándokok, ismét két csoportra oszlottak nemek szerint elkülönülve. Valószínűleg még egyszer a templom elé vonultak egy utolsó, rövid fohászra, és aztán bátor, gyors léptekkel északfelé tartottak a már ismert úton. — Már egy napi utat tettek meg, mikor József és Mária észrevették, hogy Jézus nincsen csoportjaikban. Keresték a szomszéd csoportokban, hiába, nem találták meg. Elképzelhetjük Szűz Mária fájdalmát! Józseffel sietve visszatértek a Szent Városba. Csak harmadnap akadtak rá a templom egy melléktermében, ahol a törvénytudók tanítottak és vitatkoztak. Hallgatta magyarázataikat, szerény kérdéseket intézett hozzájuk. A bájos fiú magára vonta az öregek figyelmét,

beszédbe elegyedtek vele, bámulták okos válaszait.

Szűz Mária fájdalommal telt anyai szíve e szavakkal fordult Jézushoz: „Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Ime, atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért kerestek engem? Nem tudátok, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?” — És hazatért velük és engedelmes vala nekik, növekedék korban és bölcseségben és kedvességben Istennél és az embereknel. (Lk. 2, 41—52.)

Mária pedig szívében tartotta mindezeket az igéket, bár — mint az evangélista mondja — meg nem értette azokat. De megértette később — a Kálvárián! Talán mi is csodálkozunk Jézus Szűz Anyjának adott válaszában. Jézusnak még több hasonló hangzású szavát fogjuk hallani. De végre mi is meg fogjuk érteni, hogy Jézus e látszólag visszautasító szavai csak arra szolgáltak, hogy Szűz Mária igazi, lelki értékeit még fényesebben felragyogtassák.

22. Két szomorú názáreti esemény.

I. Jézus tizenkét éves volt, mikor először Jeruzsálembe zarándokolt, és kb. harmincéves korában kezdte nyilvános működését. A közbenfekvő tizennyolc esztendőről az evangéliumok egy szóval sem emlékeznek meg. Egy jelentőségteljes eseményről mégis tudunk: Szent József haláláról. Biztos, hogy a jeruzsálemi zarándoklaton még részt vett, Krisztus nyilvános

életében ellenben már nem szerepel: a két esemény közt halt el. Hogy mikor? Pontosan nem mondhatjuk. Két körülmény mégis arra enged következtetnünk, hogy a jeruzsálemi út után még jó néhány évet élt. Feltehető, hogy a Gondviselés addig tartotta életben, míg a Szentcsaládnak rá szüksége volt, míg Jézus annyira nagyra nem nőtt, hogy édesanyjáról egymaga gondoskodhatott. Erre vall az a körülmény is, hogy mikor Jézus nyilvános életét megkezdte, József emléke Názáretben még nagyon eleven volt. Lukács írja: „Jézus, mikor tanítani kezdett, mintegy *harminc* éves volt, *fia* lévén, mint vélték, *Józsefnek*.” (3, 23.) Úgy tűnik e szavakból, mintha József *nemrég* halt volna meg.

Hogy milyen volt József halála, arról a szentkönyvek nem nyilatkoznak. Mégis érdekelne minket, a legszentebb pátriárka hogy fejezte be életét. Biztosat nem mondhatunk, de némi valószínűséggel a következőket állíthatjuk. József halála *valószínűleg* hasonlított a hozzá jellem és kegyelmi élet tekintetében közel álló szentekéhez. 1894-ben halt meg és 1934-ben szentté avatták *parzhami Konrád* kapucinus testvér. Úgyszólván egész életét mint az altöttingeni (Bajorország) zárda kapusa töltötte, és tömérdek sok jót tett a nagy kegyhelyre özönlő sok szegény zarándokkal. Rendkívül alázatos, egyszerű, de tevékeny ember volt, ki nemcsak lelkileg, de még külsejében is hasonlított Szent Józsefhez, legalább ahogyan a legjobb festményeink a szent Nevelőatyát ábrázolni szokták.

Mikor utolsó éveiben már elgyengült, előljárói látták, hogy a nagyon terhes portási tisztet már alig bírja. De ő tiltakozott minden kimélet ellen: még nem olyan öreg, még bírja a munkát. Egy szép napon aztán bekopogott a házfőnökhöz: Főtisztelendő Atyám, — mondotta — most már igazán nem bírom. — Jól van kedves testvérem, — válaszolá a páter — menjen cellájába, feküdjék le. Megtette. Pár nap múlva meghalt. Dolgozott, ameddig bírta. Ilyen a hű ember! Ilyennek képzelem Szent József halálát is. Dolgozott, míg a halál a szerszámot kezéből ki nem ragadta. Így illet a hűség utolérhetetlen példa-képéhez...

Hogy *lelkileg* milyen lehetett Szent József halála, arra más hasonlattal szeretnék — ha lehet — világosságot deríteni. Szent József nemcsak alázatos, szerény, egyszerű ember volt, mint parzhami Konrád, hanem Isten felvilágosító kegyelme által igazi bölcs. Lelki dolgok és ismeretek tekintetében méltán hasonlíthatjuk őt a legnagyobb tudósokhoz. — Lissabonban 1617-ben halt meg a Jézus Társasága egyik legnagyobb, szentéletű hittudósa: *Suarez Ferenc*. Mikor már közel volt utolsó lehelletéhez, egy barátja megkérdezte, hogy érzi magát? „Köszönöm, jól, — volt a meglepő válasz — nem is hittem volna, *milyen könnyű meghalni*.” És mikor tovább kérdezték, miből sejti, hogy könnyű és boldog lesz a halála, — azt válaszolta: „Abból, amit életemben Szűz Máriáról írtam.” Suarez mindig Szűz Mária lelkes tisztelője volt. Műveiben védelmére kelt az eretne-

kek támadásai ellen. Sokkal alázatosabb volt, hogysen műveit nagyra becsülte volna. Mégis, midőn a halál közelségét érezte, meg volt győződve, hogy Mária mellette van és nem engedi, hogy a sátán lelkén kárt ejtsen, azért a *csekély kis* szolgálatért, melyet műveivel Máriának, a „*Hűséges Szűznek*” tett. Nem magában bízott, csak Mária végtelen *hűségében*. Nem is csalatkozott. Békés, szent halállal költözött jobb életre. Suarez halála után ítélve milyen lehetett Szent József? Egész hosszú életét a Szűzanyának szentelte. Ő volt szűzességének oltalmazója, jó hírnevének pajzsa, életfenntartója, vigasztalója... És Mária a halál pillanatában mellette állott és Jézus volt az ő támasza. Joggal feltehetjük, soha senki boldogabb halállal nem múlt ki, mert soha senki közelebb nem állott Jézushoz és Máriához. Egyházunk megerősíti feltevésünket, amikor Szent Józsefet a jó halál patrónusának nevezi. Szeressük híven Jézust és Máriát, mellettünk lesznek ők abban a döntő pillanatban is.

II. Szent József áldott halála után is csak teltek, teltek az évek... Egy szép napon az Úr Jézus Szűz Édesanyja elé lépett, végtelen gyengédséggel, hálával, szeretettel tekintett rá. Még egyszer megköszönt neki mindent, amit Gábiel üzenete óta érte tett, áldozott, nélkülözött, szenvedett... Tudtára adta, hogy elérkezett az idő, melyben a mennyei Atya rendelete szerint nyilvános működését meg kell kezdenie. El kell válniok. El kell hagynia a názáreti kedves házat... Időközben majd megint találkoznak, lát-

ják egymást... itten vagy másutt és... fönt a Kálvárián...!

Ó, szegény, szegény Szűzanya!

23. „Az én országom nem e világból való.”

(Jn. 18, 36.)

I. Szűz Mária életét Krisztus nyilvános működése idején aligha érthetjük meg, ha nem ismerjük az akkor uralkodó politikai és társadalmi viszonyokat.

A zsidó állam Dávid és Salamon alatt érte el fénykorát kb. 1000-ben Kr. e. Dávid kardja megtörte a szomszéd népeket és hűbéri viszonyba hozta azokat koronájához. Salamon gazdasági és kulturális tekintetben emelte nagyra országát. Ő építette a jeruzsálemi templomot, az ókor egyik csodáját. Ez a fénykor nem tartott soká. Fia, Roboam alatt a tíz északi törzs elvált Júdától és Dávid királyi házából és *Izrael* neve alatt külön királyságot alapított 975-ben. Izrael királyai nagyrészt istentelen emberek voltak, akik népüket az igaz Isten tiszteletétől el akarták szoktatni. Azért az Úr ellenük küldötte Szalmanaszár asszír királyt, aki fővárosukat, Szamariát három évi ostrom után elfoglalta, a népet pedig fogságba hurcolta 722-ben. Helyébe pogányokat telepített. Sajnos, Júda királyai között is akadtak gonoszok, pl. Manaszés, aki szintén bálványimádásra csábította Isten népét. Büntetésül az Úr megengedte, hogy Nabukodonozor, Babilónia királya 606-ban Jeruzsálemet elfoglalta, a gyönyörű templomot felper-

zselte, a népet rabságba hurcolta. Hetven év múlva, 536-ban Cyrus király megengedte, hogy a száműzött nép egy része Judeába visszatérjen és a templomot és Jeruzsálem falait felépítse. De a szegény nép most sem talált igaz békét. Hol a szomszéd népekkel, hol egymás közt dült az egyenletlenség. Ezt felhasználták a rómaiak és egész Palesztinát fennhatóságuk alá hajtották, királyul pedig az idumaeai *Heródest* rendelték Kr. e. 40-ben. Ő volt a betlehemi kisdedek gyilkosa. Fiát, Antipatert is lefejeztette. Másik fia, *Archelaus* apja után Judeában uralkodott; harmadik fia, *Antipas* római helytartó volt Galileában. Ez gyilkoltatta meg Keresztelő Szent Jánost, és Krisztus Urunkat kigúnyolta fehér ruhát adván rá, amikor Pilátus kihallgatás céljából hozzá küldte.

II. Nézzük az ország társadalmi helyzetét is. Ily súlyos csapások alatt a nép lemondott ugyan a bálványimádásról, de nagyrésze mégsem tért vissza teljes szívéből az igaz Istenhez. Három párt vagy szekta vetélkedett a hataloméért. A *farizeusok* szolgailag ragaszkodtak a mózesi törvényhez, de csak betűjéhez, nem szelleméhez, hogy a nép bizalmát megnyerjék. Bőjtöltek, köztereken imádkoztak és alamizsnálkodtak... Szívük mélyén azonban hiúk, dőlyfősek, kapzsiak, árvák és özvegyekkel szemben gyakran kíméletlenek voltak. A Messiásban csak *nemzeti hőst* vártak, aki megszabadítja népét a rómaiak gyűlölt igájától. — A másik pártot a *szadduceusok* képezték: hitetlen szabadgondolkodók voltak, nem hittek a lélek halha-

talanságában, sem annak feltámadásában. Csak tulajdon jólétükre törekedtek. — Közel állt hozzájuk a harmadik párt: a *heródiánusok*, akik mindenben a hatalmon levő királyi családdhoz szítottak, hogy kegyeiben sütkérezzenek. Nem csoda, hogy ily züllött vezetők alatt a nép erkölcsi egyre hanyatlottak. Onérdek, képmutatás, élvezethajhászat, hűtlenség, vesztegetés dühöngött mindenütt. A nép nagyrésze fásult kedvetlenségben töltötte napjait; a jók annál forróbban sóvárogtak a várt Messiás után.

III. Ily körülmények közt hangzott el Keresztelő Szent János ébresztő szózata: „Tartsatok *bűnbánatot*, mert közel van a *mennyek országa!*” (Mt. 3, 2.) A Messiást várók tömegesen tódultak hozzá. Sok lanyhában is felébredt a jóra való hajlandóság. A Keresztelőnek óriási hatása volt, noha a farizeusok távol tartották magukat tőle. Féltették a népre való befolyásukat. Néhány hónappal később megkezdte nyilvános tanítását az Úr Jézus is. Ő is *Isten országával* kezdte tanítását. Mintha arra akarta volna figyelmeztetni a népet, hogy földi hazájuknak végzete beteljesedett, már csak Isten országában reménykedhetnek. Kezdetől fogva teljesen a lelki javakra irányította hallgatói figyelmét. Akarta, hogy tanítványai az anyagi javakat megvessék. Lelki szegénységet, alázatosságot, szelídséget, irgalmat, lelki tisztaságot hirdetett szüntelenül. Mindez homlokegyenest ellenkezett azzal, amit a nép a farizeusoktól hallott és látott. Jézus evangéliuma a farizeusokkal szöges ellentétben állt. Ez utóbbiaknál

minden hiúság és gőg, Jézusnál mindenütt szerénység és alázatosság. Ott kíméletlen szigor a gyengékkel szemben, — itt végletekig menő irgalom a megtérővel. Ott minden külsőség, itt minden lelki érték. Ott minden földi előnyökre céloz, — itt minden természetfeletti kegyelem és érdem. A farizeusok Jézus első beszédeitől kezdve felismerték ezt az áthidalhatatlan ellentétet és szerettek volna ellene szigorú tilalmakkal fellépni. Akkor kezdte Jézus csodáttetteinek végeláthatatlan sorát. Irgalmas, segítenikész Szíve vonzotta a népet, tömegesen tödult hozzá. Már nem mertek erőszakot alkalmazni ellene. Az ellentét még csak kiélesedett, mikor a farizeusok látták, hogy Jézus szombat napján is gyógyít és méltányos magyarázattal enyhíti a mózesi törvény jármát. Ezek voltak a farizeusok Jézus elleni gyűlöletének okai.

Ma is van farizeus, szadduceus, heródiánus. „Vigyázzatok és óvakodjatok a farizeusok és szadduceusok kovászatól.” (Mt. 16, 6.)

24. Kána. (Jn. 2, 1—11.)

I. Élt Galileában Szűz Máriának egy közeli rokona, kinek szintén Mária volt a neve. Férjét Kleofásnak hívták. Fiai Jakab, Simon, József és Júdás valának. Lehet, hogy több lányuk is volt. Nem tudjuk, de közelfekvő, hogy a Kleofás-gyerekek valamelyike tartotta esküvőjét a Názárethez közeli Kánában. Szűz Mária mint közeli rokon az esküvőre hivatalos volt. Jézust is meghívták. Sehol sem olvassuk, hogy az Üd-

vöziő világi ünnepeken részt vett. Ha a káni menyegzőn mégis megjelent, és pedig tanítványai kíséretében, ezzel világosan megmutatta, hogy a házasságot nem tartotta csak világi egyességek és szertartásnak, amivé Luther lealacsonyította, hanem istenes dolognak, melyhez neki mint Megváltónak, sok a köze. Később a házasságot szentséggé emelte és Egyháza gondjaira bízta.

A körülmény, hogy Jézus tanítványait is magával hozta, oka lehetett annak, hogy a bor, melyet a szegény jegyesek beszerezhettek és ajándékkul kaptak, gyorsabban elfogyott, mint gondolták. Szűz Mária, mint közeli rokon, nemcsak vendégkép vett részt az ünnepeken, hanem szeretetteljes szíve sugallatát követve, a munkában is osztozkodott: segített a konyhában, a tálalásban. Már jókor látta, hogy a készletek fogynak és hogy a szegény jegyespárnak ebből alighanem kellemetlensége lesz. Sajnálta őket és szeretete volna őket a szégyentől megkímélni. De hogyan? Nem állt módjában másutt bort beszerezni. De az ő isteni Fia...? Megingathatatlan hittel meg volt győződve mindenhatóságáról. Harminc éven keresztül tapasztalta azt is, mily irgalmas, mily szolgálatkész. Szent János határozottan mondja, hogy ez volt Krisztus Urunk legelső csodatette. Mária sem látott még csodát isteni Fiától. Mégis meg volt győződve, hogy tud segíteni, — hogy fog is segíteni, ha megkéri. Meg is súgta neki: „Nincs boruk. Felelé neki Jézus: Mi közöm nekem és neked, ó asszony? Még nem jött el

az én órám?" Talán meglepődünk Krisztus Urunk keményhangzású szavain. Hogy megértsük azokat, mélyebben kell értelmüket keresnünk. És meg fogunk győződni arról, hogy a látszólagos visszautasítás tényleg Szűz Mária dicsérete, felmagasztalása.

II. Előre kell bocsátanunk, hogy Krisztusban háromféle cselekvést kell megkülönböztetnünk: a tisztán *emberit*: evés, alvás, munka; — a tisztán *istenit*: a világ teremtése, fenntartása, kormányzása; — az *isten-emberit*, mely az isteni és az emberi természet együttműködéséből ered: imája, tanítása, csodái, megváltása. Az első helyen említett cselekvésben Jézus kiskorában tényleg alá volt rendelve emberi szüleinek: így rendelte a mennyei Atyja. Ellenben isteni és az isten-emberi cselekedeteiben nekik engedelmességgel nem tartozott. Krisztus erőcsengésű szavai: „Mi közöm nekem és neked, ó asszony?” — határozottan arra céloznak, hogy csodatevő hatalma gyakorlására még legnemesebb emberi érzelmek, vonzalmak, érdekek — még a szeretett édesanyjára való tekintet sem lehet befolyással, mert ebben *kizárólag* isteni Atyjától függ. Szavai *tényleg* visszautasítást jelentenek, éppúgy, mint 18 évvel előbb a jeruzsálemi templomban tett kijelentése: „Nem tudátok, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?” (Lk. 2, 49.)

Némi nehézséget okoz Jézus másik szava is: „Még nem jött el az én órám.” Miféle órára céloz? Talán arra, melyet az örök Atya a csodáttettek megkezdésére rendelt? Vannak, akik így

magyarázzák, de aligha helyesen. Krisztus órája az az óra, melyben majd véghezviszi az Atyától rábízott művet: *a megváltást*. Ott, a Kálvárián, a keresztfán nyíltan el fogja ismerni Máriát mint édesanyját, és szívesen fogadja közreműködését megváltói művében. A jeruzsálemi templomban mondott szavaira vonatkozólag Lukács megjegyzi, hogy szülei *nem* értették meg azokat. Meglehet, hogy Mária Kánában sem értette meg isteni Fiát. Ennek ellenére sem ingott meg a hite. Tudta, ha Jézus vissza is utasítja kérését, melyet *mint édesanya* terjeszt elé, — nem utasíthatja vissza könyörgését, melyet mindenhatóságába és végtelen jóságába vetett *hittel* tár eléje. Ebben a meg-ingathatatlan hitében mondotta a szolgáltnak: „Amit nektek mond, cselekedjétek!” Jézus látva Szűz Anyja rendíthetetlen bizalmát, nem bírt ellentállani. Megparancsolta a szolgáltnak, hogy töltsék meg vízzel az ott álló hat nagy kőkorsót, megáldotta és a násznagyhoz vitette a legjobb borra vált vizet. Amit nem akart megtenni édesanyjának, megtette erős hitének. Megmutatta, hogy Mária istenanyaságánál is nagyobb érték az ő hite, az ő erénye. „Ezzel kezdé meg Jézus csodajeleit... és nyilvánosságra hozta dicsőségét és hívének benne tanítványai.” Így Szent János i. h.

Látjuk Szűz Mária óriási hatalmát Jézus szentséges Szíve felett. Az ő közvetítésével terjesszük könyörgéseinket isteni Fia kegyelmi trónusa elé! Hitének ereje támasza lesz gyengeségüknek.

Még egyet tanulhatunk Kánában. Minden imameghallgatás, még inkább minden csoda, ha közvetlenül anyagi jótéteményre irányul is, Isten szándéka szerint a kegyelem gyarapítására céloz. Minden anyagi ajándéka az Úristennek csak előkészítője akar lenni természetfeletti kegyelmeinek.

25. „Ki az én anyám?” (Mt. 12, 48.)

I. Említettük, hogy a farizeusok ellenséges érzülettel voltak Jézus iránt nyilvános működése kezdete óta. Krisztus Urunknak teljesen a túlvilági értékekre irányuló tanítása annyira ellenkezett a farizeusoknak kizárólag földiekre beállított elveivel, hogy a kettő közt minden megegyezés és együttműködés lehetetlennek látszott. Tekintettel azonban a nagy lelkesedésre, mellyel a nép jobbik része a názáreti próféta iránt viseltetett, nemkülönben szívettel meggyerő beszédeinek és nagy csodáinak napról-napra növekedő tömeghatásaira, nem mertek vele nyíltan szembeszállni, hanem lassú, de állhatatos aknamunkával igyekeztek hitelét és tekintélyét a nép körében aláásni. Hogy példákkal éljünk, azt híresztelték, Jézus nem lehet Isten embere, mert nem tartja meg Isten törvényét: az Úr napján gyógyít, megtűri, hogy tanítványai szombaton útközben kalászt gyűjtsenek, hogy mosdatlan kezekkel egyenek . . . Pedig Jézus féltékeny hűséggel tartotta és tartatta meg tanítványaival a törvényt, csak azokat a szűkkeblű és végletekig túlzó magyaráza-

tokat, melyeket a farizeusok hozzáfűztek és melyekkel a törvény amúgy is elég nehéz ter-
hét még elviselhetetlenebbé tették, vallotta nem
kötelezőknek. — Megtudták a törvénytudók azt
is, hogy egy-két alkalomkor pl. az első kenyér-
szaporítás után (Jn. 6, 15.) a csoda nagyságától
felhevült néptömeget királlyá akarta kikiáltani.
Azt a hírt terjesztették a nép között, ha a ró-
maiak ezt megtudják, eljönnek és eltörlik a régi
szabadság és nemzeti önállóságnak utolsó ma-
radványait is. (Jn. 11, 48.) Nem volt szükség az
Úr Jézust erre a veszedelemre figyelmeztetni.
Mihelyt észrevette a nép ebbeli szándékait,
azonnal szétoszlatta a tömeget és elrejtőzött.
Nagy benyomást gyakorolt a jóindulatú embe-
rekre Jézus hatalma a gonosz szellemek felett,
melyek Krisztus megváltása előtt gyakran meg-
szállták és kínozták az embereket. Igen sokat
megszabadított tőlük. A farizeusok ennek
ellensúlyozására azt hirdették, hogy Jézus
Belzebúb, a gonosz szellemek fejedelme által
űzi el azokat. (Mt. 12, 27; Lk. 11, 15; Mk. 3, 22.)
Sőt azt állították, ő maga is meg van szállva, —
megőrült, stb.

Ezek a rosszindulatú mendemondák bejár-
ták az egész Zsidóföldet Galileáig. Krisztus
Urunk rokonai is meghallották. Mikor aztán a
farizeusok Jézus híveit megfenyégették, hogy
az imaházakból is kiteszik őket (Jn. 9, 22.),
rokonai, kik nem hittek benne, attól tartottak,
hogy miatta még anyagi kárt fognak szenvedni
és arra akarták Szűz Máriát rábírní, hasson
Fiára, hogy hagyja abba az ige hirdetést, leg-

alább mérsékelje szavait. Mária sokkal inkább át volt hatva Fia isteni küldetéséről, semhogy ilyenre kapható lett volna, de biztos, hogy anyai szíve rengeteget szenvedett a hírverések miatt.

II. Mikor Jézus valamelyik zsinagógában egy „elszáradt kezű” embert meggyógyított (Mt. 12, 9.), és pedig szombat napján, a farizeusok tanácsot tartottak, hogy őt elveszítsék. A dolog, úgylátszik, Máriának is tudomására jutott, aki miatta sokat szenvedett. Néhány rokon kíséretében felkereste a nem messze tanító Fiát, hogy meggyőződjék hogylétéről. Éppen egy vak és néma ördögöst szabadított meg és a nép nagy lelkesedéssel hallgatta szavát. Akkor volt a köré sereglett tömeg, hogy lehetetlen volt közelébe férközni. Egy Jézus mellett álló ember messziről megismerte Máriát és kíséretét és odaszólt a Mesternek: „Ime anyád és atyádfiai kinn állanak, keresvén téged. Ő pedig felelvén, mondá: Ki az én anyám és kik az én atyámfiai? És kiterjesztvén kezét tanítványai felé, mondá: Ime az én anyám és az én atyámfiai. Mert aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem és anyám.” (Mt. 12, 46. kk.) — Megint ugyanazt az elutasító, rideg hangot halljuk Jézus ajkáról, melyen már Jeruzsálemben és Kánában csodálkoztunk. Ha azonban szavai mélyére hatolunk, belátjuk, hogy csak Mária nagyobb, bár rejtett dicsőségét hirdetik. Jézus az egész néptömeg előtt hirdeti, hogy semmi rokonság és semmi vérségi kötelék országában

előjogokra nem számíthat. Itt csak az *istenfiúság*, az összeköttetés a mennyei Atyával számít. Az Atyához pedig az áll közelebb, aki állhatatosabban és hűségesebben törekszik arra, hogy szent akaratát mindig és mindenütt teljesítse. Nagy tévedés volna Jézus szavait Szűz Mária *ellen* alkalmazni. Ellenkezőleg, épp e szavak igazolják legfenségesebb rangját a mennyek országában. Mert soha nem volt, soha nem is lesz értelmes teremtmény, — sem angyal, sem ember — aki hűségesebben és állhatatosabban törekedett volna Isten minden rendelkezésének és óhajának teljesítésére, mint a Szűzanya első gyermekkorától utolsó lehelleltéig. Azért senki — sem angyal, sem ember — nem emelkedett oly szédítő magasságba a mennyekben, mint Mária. Ő legközelebb áll a Szentháromság magasztos trónusához. Erről tanúskodik Krisztus rideghangzású szavainak mélységes értelme.

26. Szűz Mária földi boldogsága.

I. Más alkalommal szintén végeláthatatlan tömeg tódult a názáreti Mesterhez. Emberek, akik már nem bírták az élet terhét, akik *csalódtak* reményeikben: Jézus megvigasztalta őket, ráutalva a hervadhatatlan reményre, mely a mennyekből int minden jóakaratúnak. — *Beteg*ek is tolongtak ott közelében, kikkel hiába kísérleteztek az orvosok: Jézus rájuk tette szent kezét, megáldotta és gyógyultan elbocsátotta őket. — Voltak köztük *bűnösök* is, kiket a

bűntudat emésztő kínja kétségbe ejtett: az irgalmas Üdvözítő őszinte bánatra indította őket és azt súgta nekik: már ne vétkezzetek, hitetek megmentett titeket. — És még sokan, sokan mások... A Mester órákhosszat foglalkozott egyesekkel, külön-külön, majd leült egy kimagasló sziklára, és elkezdett beszélni az egész tömegnek oly melegséggel, erővel, világossággal, hogy a nép felkiáltott: sohasem hallottunk hasonlót, nem úgy beszélt, mint az írástudók és a farizeusok, hanem mint, akinek hatalma van! Igen, Jézus úgy beszélt, mint akinek *hatalma* van... Nemcsak a szó hatalma, hanem hatalma a *szívek felett* is: aki megadja a jóakaratú gyengének az erőt is, hogy megtegye, amit mondott. Az Úr Jézus soká beszélt, de a nép nem fáradt bele. Szívesen hallgatta volna még órákhosszat. Mikor végre befejezte prédikációját, ünnepélyes csend szállta meg az egész tömeget. A lelkek a hallottak súlya alatt egészen befelé fordultak, mindenki saját magával volt elfoglalva, nem törődött szomszédjával, nem volt kedve beszélni. Az áhítatos csendet egy női hang szakította meg, mely kiáltotta: „*Boldog a méh, mely téged hordozott! és az emlők, melyeket szoptál.*” (Lk. 11, 27.) Ki volt? Nem tudjuk. Az evangélista nem mondja. A nagy sokaságban nyomtalanul eltűnt. Talán nem tévedünk, ha azt sejtjük, ő is *anya* volt... Anya, aki anyák módjára inkább gyermekeiben, mint saját magában élt, — aki gyermekeiben talán csalódott is... Most, mikor hallotta Jézus hatalmas szavait, mikor látta csodatetteit és a

nép lelkesedését, önként elgondolkozott, mit érezhet egy anya, akinek *ilyen* fia van... És máris kitört ajkáról a Szűzanyát dicsérő szózat: Boldog, aki téged szült és táplált! Mintha a Szentlélek maga sugallta volna a derék asszornynak e szavakat, hogy Jézus imádása és dicsőítése közben meg ne feledkezzünk arról sem, aki nekünk Jézusunkat adta!

II. És Jézus hogy fogadja Szűz Anyja dicsőítését? — „*Sőt inkább* — válaszolja — boldogok, kik az Isten ígését hallgatják és megőrzik azt.” (I. h.) „*Sőt*” nem tagadást fejez ki, inkább hangsúlyozott megerősítést vagy fokozást valami új, eddig meg nem említett körülmény latbavetésével. Mintha azt akarná mondani: Helyes, jó asszony, tényleg boldog az én anyám, de nemcsak azért, amiért te őt boldognak mondd, mert szült és táplált engem, hanem sokkal inkább, mert ő is azok közé tartozik, akik hallgatják Isten ígését és megőrzik azt. Tehát az Úr Jézus helyesli Szűz Anyjának dicsőítését, de helyesbíti az alapot, az okot, melyet az ismeretlen asszony hangoztatott.

Itt is újból mutatkozik Krisztus Urunknak az az igyekezete, hogy tanítványait meggyőzze az evilági szempontoknak teljes érvénytelenségéről és hatástalanságáról mennyei országában. Még az anyaság nagy erkölcsi jelentőséggel rendelkező szempontja sem jöhet itt tekintetbe, hacsak természetfeletti értékekkel nem párosul. De épp azért boldog és ezerszer boldog a Szűzanya, mert e természetfeletti értékek ben-

ne megvannak, és pedig legmagasabb, legfensé-
gesebb mértékben. Senki nála nagyobb öröm-
mel nem hallgatta Isten igéjét, senki nála na-
gyobb hűséggel nem őrizte meg azt. Ez Mária
legnagyobb értéke, kincse, boldogsága e földön.

Mindenesetre az Úristen azért áldotta meg
Máriát a kegyelmek teljével már fogantatásá-
tól kezdve, mert *arra szánta* őt, hogy Egyszü-
lött *édesanyja* legyen. De ezek a kegyelmek
is csak azáltal lettek Mária igaz tulajdona, ér-
deme, hogy hűségesen közreműködött velük,
persze már a kegyelmek hatása alatt. Ha Szűz
Mária nem működött volna közre a kapott ke-
gyelmekkel, istenanyasága sem biztosított vol-
na neki kiváltságos helyet Isten országában.
Legnagyobb boldogsága tehát abban áll, hogy
mindig Isten igéjét kereste és azt teljes erejé-
vel követte.

III. De Krisztus Urunk nem azt válaszolta
az anyját dicsőítő asszonynak: Igazad van, bol-
dog az én anyám, mert Isten igéjét hallgatja
és megőrzi, hanem többszámban beszél: bol-
dogok, *akik* Isten igéjét hallgatják és megőrzik
azt. Az istenanyaság Mária egyedülálló kivált-
sága, mely másnak nem adatik. De nem ebben
áll legfőbb boldogsága, hanem abban, hogy
Isten igéjét hallgatta és megőrizte. Ebben pedig
minden hívő, a legegyszerűbb, leggyengébb is
utánozhatja Szűz Máriát. Tegyük meg mi is, és
majdan osztozni fogunk mennyei, örök boldog-
ságában is.

27. „Ime felmegyünk Jeruzsálembe...”

(Mt. 20, 18.)

I. Midőn Krisztus Urunk utoljára Jeruzsálembe indult húsvéti ünnepekre, ezekkel a szavakkal fordult tanítványaihoz: „Ime felmegyünk Jeruzsálembe és az Emberfiát... halálra ítélik és átadják a pogányoknak, hogy ... felfeszítsék, és harmadnap feltámad.” Ugyanakkor a Szentszűz is odazarándokolt, de más csoportban, Mária Kleofással és más szent asszonnyal. Biztosra vehetjük, hogy Jézus idézett szavairól ő is tudomást szerzett, sőt lehetséges, hogy isteni Fia már előzőleg figyelmeztette a szenvedés idejének közeledésére. Mária erre már harminchárom éve el volt készülve attól az órától kezdve, melyben az agg Simeon karjába véve Gyermekeit kijelenté: „tettetett ez... jelül, melynek ellene mondanak, és neked magadnak is tör fogja átjárni lelkedet”. (Lk. 2, 27.) Most pedig, midőn bizonyosságot szerzett, hogy már nincs messze a beteljesedés órája, kimondhatatlan fájdalom hasította át anyai szívét. Hogy Szűz Mária szerepét Krisztus kínszenvedésében és megváltó kereszthalálában megértsük, szükségesnek tartjuk néhány időrendi és helyrajzi kérdésnek előzetes tisztázását.

Isteni Mesterünk *pénteki* napon — egy héttel nagypéntek előtt — érkezett Betániába. Másnap, *szombaton* a bélpoklos Simon házában vacsorázott. Márta felszolgált, Mária pedig kenőcsöt öntött fejére. Ez a Simon, akit talán azért neveztek Bélpoklosnak, mert Jézus e

bajból meggyógyította, Lázárnak jóbarátja, esetleg rokona lehetett. *Vasárnap* volt Jézus ünnepélyes bevonulása a Szent Városba, melyet az Egyház virágvasárnap ünnepel. *Hétfőn* megint a Betániából a városba vezető úton találjuk Jézust. Fügét keres egy az út szélén álló fán. És minthogy nem talál, megátkozza a terméketlen fát, mint jelképét a jócselekedetekkel nem rendelkező embernek. Aztán a templomban tanít. (Mt. 21, 19; Mk. 11, 12.) Midőn *kedden* reggel ugyanazon úton a város felé haladtak, a tanítványok észrevették, hogy a megátkozott fügefá gyökerestül elszáradt. (Mk. 11, 20.) A templomba érve, Krisztus egyik leghevesebb beszédét mondta a farizeusok ellen, melyben feléjük kiáltotta a nyolcszoros „jaj”-t. (Mt. 23, 1. kk.) *Szerdán* az előjárók tanácsot tartottak, miként veszíthetnék el őt. Júdás késznek ajánlkozott, hogy harminc ezüstpénzért kezükbe játssza őt. *Csütörtökre* esett Nisán hó 14-ike, este kezdődtek a húsvéti ünnepségek a bárány vacsorájával. *Pénteken* drága Megváltónk keresztre feszítettetett. *Szombaton* a sírban feküdt. *Vasárnap* halottaiból feltámadt. (Cornélius a Lapide, in Mt. 26.)

II. A húsvéti ünnepekre évenként tömegek zarándok érkezett Jeruzsálembe. Lehetetlen volt azokat magában a városban elszállásolni. Jórészüket a közeli falvakban húzódott meg. Hol lakott az Úr Jézus és Szűz Mária? A közölt időrendi összeállításban majdnem mindennap Betániában vagy az odavezető úton találkoztunk Krisztus Urunkkal. Ez arra vall,

hogy ott volt szálláson. Valószínűleg Lázár tágas kúriájában. Kétségtelenül Szűz Mária is ott lakott Máriánál és Mártánál. Lehetséges, hogy az apostolok vagy egyesek közülük is Lázár vagy Simon házában és gazdasági épületeiben laktak.

Mielőtt Krisztus Urunk kínszenvedéséről, illetve Szűz Máriának abban való részvételéről elmélkednénk, vessünk még egy pillantást az úgynevezett „keresztútra”. Tizennégy állomást szoktunk megkülönböztetni. Ez a beosztás nemcsak logikus, hanem megfelel a helyrajzi viszonyoknak és a legrégibb hagyományoknak is. Elég biztosan ismerjük az utat, melyet Krisztus Urunk kereszttel a vállán Pilátus palotájától a Golgotáig megtett. Hossza kb. 900 m. Jelenleg házakkal van beépítve. Szintje most helyenkint tíz méterrel magasabban fekszik, mint Krisztus idején, mert a város pusztulása után nem takarították el a romokat, hanem azokra ráépítették az új várost. Az *I. állomás* Pilátus palotájának udvarán volt. Ott állt a helytartó *ítélőszéke*, melyről az ítéleteket kihirdette. Aramái nyelvvel Gabbatának, görögül Lithostrotosnak hívták. A *II. állomás* a római kaszárnya udvarán volt, ahol a keresztnak még össze nem illesztett szárait Megváltónk vállára rakták. Alighanem itt történt Urunk megostoroztatása is. „Flagellatio”-nak hívják a helyet, mely jelenleg a Szent Ferenc-rend tulajdonát képezi, és biblikus főiskoláját foglalja magában. Innét nyugati irányban halad a keresztút kb. 300 m-ig, addig a pontig, ahol a régi osztrák-magyar zarándok-

ház áll. Itt esett el Urunk első ízben a kereszt súlya alatt: *III. állomás*. Az út itt éles kanyart képez délfelé. Ötven méternyire, ahol egy szűk mellékutca torkollik a főútba, találkozott Jézus Édesanyjával és Szent Jánossal: *IV. állomás*. Majd az út ismét nyugati irányban halad előre a Szent Sír Bazilikáig. Alig hetven lépésnyire volt az *V. állomás*, ahol cirenei Simont arra kényszerítették, hogy Jézus keresztjét viselje. Ugyancsak erre az egyenes útszakaszra esik a *VI. állomás*, ahol Veronika asszony odanyújtotta Üdvöztönknek keszkenőjét, a *VII. állomás*, ahol másodízben elesett, a *VIII. állomás*, ahol találkozott és beszélt a gyászoló szent asszonyokkal, a *IX. állomás*, ahol harmadszor földre borult. A *X.—XIV. állomás* igen közel fekszik egymáshoz és már a nagy-kiterjedésű Bazilikában foglal helyet, melyet a Kálvária felé építettek. Ez a keresztútja Megváltónknak és az ő édes Szűz Anyjának.

28. A kereszt útján.

I. Nagycsütörtök. Betániából jövet, a Kedron-patak közelében az Úr Jézus előreküldötte Pétert és Jánost a városba, hogy a húsvéti bárányt elkészítsék. Amint a Mester előremondotta, egy korsót vivő emberrel találkoztak, azt követték, vele befordulva a közeli házba és megkérték annak tulajdonosát, adjon nekik megfelelő helyiséget. Az illető — úgylátszik Jézus titkos követője — készségesen átengedett nekik szépen terített, nagy termet. Itt ké-

szítették az utolsó vacsorát. Ez volt az Egyház *legelső temploma*. Amint beesteledett, Jézus is eljött többi apostolával. *Itt* alapította az Oltáriszentséget, *itt* szentelte papokká apostolait, *itt* mondotta gyönyörű búcsúbeszédét és fenséges főpapi imáját.

Az örökké emlékezetes szertartások befejeztével Jézus apostolaival, zsoltárokat énekelve, az Olajfák kertjébe ment. Másfél óráig tartó borzalmas lelki küzdelmek közt, buzgó imában véres verejtéket hullatva előkészült közeledő kínszenvedésére. Később idejött Júdás is a főpap szolgálival és poroszlókkal, áruló csókkal jelezvén nekik, akit kerestek. Jézus ellenállás nélkül engedte magát megkötözni és elvezetni. Az apostolok elfutottak, csak János követte Mesterét a főpap udvarába, ahová később Péter is bemenészkedett.

II. Szűz Mária a húsvéti báránynak Betániában költötte el Lázár családjával. Biztosra vehetjük, hogy Krisztus elfogatása után az apostolok Betániába siettek, Mária még aznap értesült Jézus letartóztatásáról. Odaérkezett később János is és részletesen elmondotta Szűz Máriának a főpap házában tartott gyűlés lefolyását. Sejtethetjük, mily mérhetetlen fájdalommal hallotta a történeteket. Az egész éjjelt virrasztva imában töltötte. Másnap, péntek kora reggel János társaságában a városba sietett, hogy megtudja Fia sorsát. Először a főpap udvarába mentek. Itt arról értesültek, hogy Jézust halálra ítélték és az ítélet megerősítése céljából a római helytartóhoz vezették. Hala-

déktalanul odasiettek. Pilátus szerette volna Jézust szabadon bocsátani. Hosszasan tárgyalt a zsidókkal. A perlekedések folyamán meg is ostromoztatta Jézust, ezzel akarván könyörületre hangolni a köszívű farizeusokat. Ez abban az udvarban történt, melyet — mint említettük — Flagellatio-nak hívnak. Az itt álló templom főoltárán gyönyörű domborművet látunk, mely az ostromlás borzalmas jelenetét ábrázolja. A jobboldali mellékoltár a Fájdalmas Anyát mutatja, amint a főoltár felé fordulva kimondhatatlan keservvel és részvétellel Fia kínját és gyálatát szemléli. Szent János pedig kitárt karokkal a Szűzanya elé lép, mintha el akarná takarni előle az iszonyú látványt. Az eddigi kutatások valószínűvé teszik, hogy Mária *itt* látta viszont először szenvedő Fiát. Közelébe aligha férhetett, a katonák nem engedték beljebb. Lehetséges, hogy a Szűzanya itt tanúja volt a tövissel való megkoronáztatásnak is.

III. Amint Jézus sebes vállára rakták a keresztet és a menet megindult a Kálvária felé, János talán egy mellékúton előre vezette Szent Anyját odáig, ahol — mint mondtuk — egy szűk sikátor torkollik a főútba, abban a reményben, hogy itt majd alkalmuk lesz Jézus közelebe férközni. Itt várták be a menetet. Nem kellett soká várniok. Egy csoport katona és a két Jézussal kivégzendő lator után a kereszt súlya alatt görnyedve, bizonytalan léptekkel közeledett az élő Isten és Szűz Mária Fia. Mily kimondhatatlan kín lehetett Máriának ez a látvány... És mily fájdalom Jézusnak találkozni

Édesanyjával, mint szenvedésének és gyaláztatának tanújával! Szemük összetalálkozott, — egy néma pillantás! Ó, ez a pillantás mint éles tűr fúródott Mária anyai szívébe és benne nemcsak égő kint, hanem isteni világosságot is fakasztott. Most megérti, amit eddig még teljesen fel nem fogott: Jézus nem akarta, hogy ő, mint édesanyja, tanúja legyen dicsőséget szerző tetteinek, csodáinak, a nép lelkes felkiáltásainak... Őt nem vitte fel Tábor hegyére, hogy lássa megdicsőülését, mint három kedvenc apostolát... De most, mikor tőle nyert emberi testében agyonkínozva, holtfáradtan a vesztőhelyre vezetik, — mikor már csak néhány lépés, pár röpke perc választja el a haláltól — most megengedi, hogy Édesanyja mellette legyen és megossza vele kínját, gyaláztatát. Nem nélkülözhetette Édesanyját, mikor az emberi természetet magára öltötte a megtestesülésben, de nem akarja nélkülözni vigasztaló jelenlétét és közreműködését most sem, mikor testét halálában áldozatul adja. Amint Máriának helye volt a jászolnál, úgy ott kell lennie a kereszttövénél is. Amint meghitt munkatársa volt a megtestesülés csodájában, úgy segítője legyen a megváltás művében is. *Itt* osztozkodik szenvedésében, szégyenében, halálában, — hatalmában, dicsőségében, boldogságában részesül majd fent a *mennyeországban*.

Ez Szűz Mária legnagyobb érdeme a földön — és mennyei dicsőségének záloga!

29. A keresztt alatt.

I. Attól a pillanattól kezdve, amikor a Szűzanya a keresztút negyedik állomásánál találkozott isteni Fiával, már el sem távozott oldala mellől utolsó lehelletéig. A Golgotán kétségbeejtő látványok tárultak szeme elé. Megittatták Fiát borral kevert epével, melynek kábító hatást tulajdonítottak. Jézus csak megízlelte, de nem itta meg, teljes eszmélettel akarta áldozatát végrehajtani. — Majd levetköztették. Ruhája, főképp a vállakon mélyen beragadt sebei-be, melyeket ezzel újból felszakítottak. — A keresztfeszítés valószínűleg másképp történt, mint ahogy művészeink rendszerint ábrázolják. Nem a földön fekvő keresztre feszítették Urunkat, hanem a keresztet felállították és a földbe ásták, Jézust aztán kötelekkel a keresztre felvonták, kezét, lábát szorosan hozzákötötték és hosszú, éles szegekkel a fához szegezték. Erre vallanak a legrégibb emlékek. A kötelek leoldása után a test a három vagy négy szegen függött, ami kimondhatatlan kínokat okozott. Ez volt Krisztus órája, melyet már a kánai menyegzőn említett, melyre Szűz Anyját már akkor meghívta.

II. Miért akarhatta az Úr Jézus, hogy Szűz Mária, aki egész életén át csak szeretetet tanúsított vele szemben, ezen a hajmeresztő jeleneten részt vegyen? Miért nem hagyta őt Betániában vagy a messze Názáretben? Miért kellett Máriának mindezt végigszenvednie?

1. Krisztusnak áldozattal kellett az emberi-

séget megváltania. Ez az áldozat nem a Kálvárián kezdődött vagy Pilátus törvénycsarnokában. A megtestesülés pillanata volt Krisztus áldozatának kezdete is. Ő maga volt az áldozó pap, áldozatának tárgya pedig emberi természete, melyet Szűz Máriától kapott. Golgota ennek az áldozatnak csak befejező jelenete. — Ismerjük a nagymisének fenséges szertartásait, melyekben a miséző papon kívül a *szerpap*, a diaconus is tevőleges részt vesz. Ő készíti elő és nyújtja át a papnak a miseáldozat *anyagát*, a kenyeret és a bort, az utóbbit a pappal együtt fel is ajánlja. És a szentmise végén a hívőknek kiosztja a szentmise legértékesebb gyümölcsét, a szentáldozást. — Tudjuk, a szentmise csak megújítása a véres keresztáldozatnak. Krisztus Urunk a Kálvárián is diaconus közreműködésével akarta bemutatni világmegváltó áldozatát. Diaconusként pedig annak kellett szerepelnie, aki áldozatának tárgyát, emberi természetét előkészítette és neki átadta: Szűz Máriának. Azért jelezte már Kánában, hogy eljő az óra, az áldozat befejezésének órája, amikor Máriának is ott kell lennie mellette és vele közreműködnie az áldozat bemutatásában. De Golgota után is megtartja szerpaphoz hasonló méltóságát: ő marad örökké a keresztáldozat *kegyelmeinek kiosztója*.

2. Keresztény felfogás szerint a szülők kötelessége gyermekeiket felnevelni. Viszont, ha a szülők később rászorulnak, a felnőtt gyermekek kötelesek szüleiket támogatni, ápolni. A szülőknek erre szent joguk van. Mária nagyon

szegény és Jézus egyetlen gyermeke volt. Rá-
szorult támogatására. Keresztáldozatával és ön-
kéntes halálával Krisztus Urunk lehetetlenné
tette e kötelességének személyes teljesítését.
Azért még halála előtt másképp akart édesany-
járól gondoskodni. Legkedvesebb tanítványát
bizta meg, hogy Máriát édesanyjának tekintse
és gondját viselje. Szűz Máriát pedig arra kérte,
hogy kimondhatatlan anyai szeretetét, melyet
eddig kizárólag neki szentelt, ezentúl Jánosra
fordítsa. Ezt jelentik Krisztus Urunk titokzatos
szavai a keresztfán: „Íme a te fiad, — íme a te
anyád!” (Jn. 19, 26.) Sok hittudós még mesz-
szebbmenő értelmet tulajdonít az idézett sza-
vaknak. Szerintük Jézus nemcsak Jánost adta
Máriának maga helyett fiának, hanem mind-
azokat, akik hű tanítványai lesznek és együtt-
véve — Szent Pál szerint — titokzatos testét
képezik. Itt, a kereszttövén lett Mária az
egész kereszténység kegyelmi anyjává. Hála,
örök hála legyen Neked, édes Jézus, hogy Szűz
Máriát kegyelmi anyánkká rendelted!

3. Csatoljunk ezekhez még egy utolsó okot:
miért is kellett Máriának a Golgotát végig-
szenvednie? *Fogantatásától* kezdve „*malasztal*
teljes” volt. Azt akarta az Úristen, hogy *halá-*
lakor „*érdemekkel teljes*” legyen. Annyi ér-
demmel rendelkezék, amennyit teremtett lény
egyáltalán csak bírhat. Márpedig tudjuk, hogy
az érdemszerzés leghathatósabb módja a *szen-*
vedés. Mária a keresztt alatt aránytalanul töb-
bet szenvedett, mint egész életében. Azért
aránytalanul több érdemet is szerzett a keresztt

árnyékában, mint minden eddigi cselekedetével, imájával, nélkülözésével, szenvedésével együttvéve. Itt itta a szenvedések kelyhének legkeserűbb részét. Ez változott át legértékesebb érdemmé, legragyogóbb dicsőséggé, legteljesebb boldogsággá. Amint Jézusnak sokat kellett szenvednie és így bemenni mennyei dicsőségébe (Lk. 24, 26.), úgy Máriának is...

De nekünk, kik a hétfájdalmú Szűzanya gyermekei vagyunk, — nekünk nincsen más utunk a mennyi hazába, mint a kereszt útja.

30. Szűz Mária húsvétja.

I. Krisztus Urunk utolsó szavai a kereszten: „Beteljesedett. Atyám, a te kezébe ajánlom lelkemet” — a nap elsötétülése, a borzalmas földrengés, mely Jézus halála pillanatában támadt, rettegéssel töltötte el a kereszt köré se-reglett bámész népet. Sietve elhagyta a Golgotát. Csak Szent János, a Szűzanya és még néhány szent asszony maradt ott. Nem bírtak elszakadni szeretetük tárgyától.

Később odaérkezett arimateai József és Nikodémus is, a zsidók két főembere és Jézus *titkos* híve. Jézus halála megérdemelte nekik a kegyelmet, hogy most már *nyíltan* mertek kiállani Udvözítőjük mellett. József bátran elment Pilátushoz és elkérte Jézus holttestét, hogy eltemethesse. Pilátus helytadott kérelmének. Nikodémus pedig drága gyolcsot és értékes fűszereket hozott. Levették Krisztus holttestét a keresztről és a pázsitra fektették. Szűz

Mária melléje térddepelt, nagy áhitattal szemlélte a szent sebhelyeket, majd forró könnyek között megcsókolta azokat. Mária volt Jézus szent sebeinek legelső és legáhitatosabb tisztelője. József és Nikodémus a szent holttestet gyolcsba takarták sűrűn hintve közbe drága fűszereket, és Józsefnek közelben fekvő sírkamrájába vitték.

Már beállt az alkonyat. A Szűzanya János társaságában leszállt a Kálváriáról és valószínűleg Betániába ment. Az éjjelt és az egész szombatot az átélt megrendítő események emlékének és szemléletének szentelte. A szeretet részvéte még mindig dúlt legtisztább szívében. De kimondhatatlan fájdalma sem bírta elnyomni reményét, hogy isteni Fia, amint előremondta, nemsokára fel fog támadni. Amint teltek az órák, ez a remény egyre tisztább, határozottabb alakot öltött. Fájdalma lassan csillapodni kezdett. Körülbelül ez lehetett a Szűzanya lelki állapota vasárnap kora hajnalán.

II. Az evangélisták nem említik, mégis *biztosra* vehetjük, hogy az Úr Jézus feltámadása után elsőnek szentséges Anyjának jelent meg. Hogy mivel támasztjuk alá ezt a feltevésünket? — Magdolna vasárnap kora reggel a sírhoz sietett, melyet üresen találva azt hitte, hogy a szent testet ellopták és keservesen sírt. Jézus meghatódott fájdalmán, megjelent neki, megvigasztalta. (Jn. 20, 11. kk.) Ugyancsak megjelent a szent asszonyok egy másik csoportjának, akik szintén a sírjához törekedtek és keservesen siratták. (Mt. 28, 9. kk.) Még aznap

megjelent a bűne miatt mélyen bánkódó Péternek és az Emmausba vonuló két tanítványának, akiket szinte mély bánat emésztett keserves halála miatt. Késő este pedig a vacsora termében egyesült apostolokat is megörvendeztette megjelenésével, közölte velük mint húsvéti ajándékát és a lelki béke zálogát a bűnbánat szentségét. Ime, mennyire sietett az Úr Jézus, hogy a miatta bánkódó és gyászoló tanítványait megvigasztalja és megerősítse. És szentséges Édesanyjától, aki mindezeknél aránytalanul többet szenvedett és bánkódott, — aki benne nem Mesterét, hanem egyszülött Fiát siratta, megtagadta volna ezt a vigaszt? Nem, ez szinte lehetetlen! Hogy az evangélisták nem említik Jézus megjelenését Szűz Máriánál, valószínűleg abban leli magyarázatát, hogy a Szent Szűz mélységes alázatosságában nem említette a neki jutott kiváltságos kegyelmet.

Amint Szűz Mária vasárnap hajnalhasadás idején imába merülve a kínszenvedés részleteit újból, de már sokkal nyugodtabb, békésebb lelki hangulatban átgondolta, váratlanul világosság áradt szét még homályos kamrájában. Amint föltekintett, maga előtt látta isteni Fiának szentséges alakját mennyei fényben és dicsőségben. A szent sebhelyek tisztán látszotak testén, de egész alakja az egészség, erő, szépség elragadó benyomását tette. Ki volna képes leírni vagy akárcsak elképzelni a Szűzanya édes meglepetését, örömét, egész lelkét betöltő boldogságát!

Az Üdvözítő kétségtelenül vigasztalta, bá-

torította Szűz Anyját. Ne búsuljon többet miatta. Szenvedéseinek most már örökre vége van. De azoknak gyümölcse hervadhatatlanul megmarad. Sok millió és milliárd lélek halálának köszöni igazulását és örök üdvét. Nem volt-e érdemes ezért szenvedni, meghalni? És mindebben neki — Máriának — is nagy az érdeme... Azért boldognak fogja őt hirdetni minden nemzedék. — Nemsokára felszáll az Atyához a mennyországba, ott uralkodik mindörökké. És amint Máriának bőséges része volt szenvedéseiben és munkáiban, nem kisebb része lesz dicsőségében és uralmában is. De egyelőre az Atya akarata szerint még e földön kell maradnia, mert az alakuló Egyház érdeke megköveteli. Addig is Szent János fog róla szeretetteljesen gondoskodni, de Ő maga is vele marad az Oltáriszentségben, a mindennapi áldozásban... Kimondhatatlan szeretet, boldogság öntötte el Mária Szívét, mely szinte a mennyország előízének tűnt... Feltehetjük, hogy Jézus még többször megjelent Szűz Anyjának földi tartózkodásának negyven napja alatt és felvilágosította őt arról a fontos szerepről, melyet Egyházában be kellett töltenie.

31. Szűz Mária pünkösdje.

I. Krisztus Urunk feltámadása után tanítványai helyi középpontja az utolsó vacsora terme maradt. Oda vonultak Krisztus mennybemenetele után is, hogy parancsa szerint a Szentlélek eljövetelére előkészüljenek. (Csel. 1, 14.) Velük

volt a Szűzanya is, amint Lukács határozottan mondja: Nincs kétség tehát, ott volt a Szentlélek eljövetelekor és vette kegyelmeit. A mennybemenetel utáni tizedik napon „hirtelenül zaj támadt az égből, olyan, mint heves szélvész zúgása s betölté az egész házat, ahol ültek. Majd pedig szétoszló nyelvek jelenének meg nekik, olyanok, mint a tűz és leereszkedék mindegyikükre. Ekkor mindnyájan betelének Szentlélekkel s beszélni kezdenek különféle nyelveken, amikép a Szentlélek adta nekik, hogy szóljanak...” (Csel. 2, 1. kk.) Csodálatos volt a lelki változás, melyet a Szentlélek az apostolokban véghezvitt. Kik előbb még tele voltak emberi tekintetekkel és félelmekkel, kik kinszenvedése kezdetén Mesterüket cserbenhagyták, kik feltámadását elhinni sem merték és még húsvét vasárnapján is bezárkóztak a vacsora termében a zsidóktól való félelmükben: ugyanezek most, a Szentlélek vétele után mint valóságos hősök léptek fel, kiállnak az összesereglett néptömeg elé és tekintet nélkül saját sorsukra hirdetik Krisztust, kit a farizeusok bitófára juttattak, kit az Úr halálából feltámasztott. Mikor a tanács megtiltotta nekik, hogy Jézus nevét hirdessék, azt válaszolják: inkább kell engedelmeskedniök Istennek, mint az embereknek, — midőn büntetésül megostoroztatják őket, csak örülnek, hogy alkalmuk nyílik Jézusért szenvedni. (Csel. 5, 29. 41.) És hős életüket hős halállal fejezik be, véréket ontva tanúságul igehirdetésük valóságaért. De feltehetnők a kérdést, milyen hatással lehetett

a Szentlélek eljövetele Szűz Mária lelkére, ki már előbb is „malasztal teljes” volt, kiben már előbb sem lehetett emberi gyengeségnek nyomát sem találni? A kérdés behatóbb megvilágítást igényel.

II. A megváltás visszaszerezte az emberiségnek a bűn által elvesztett istenfiúságot, az Űristen most megint mennyei Atyja. Ez a megszentelő kegyelemnek egyik leglényegesebb hatása. Tudjuk, a kegyelem lehetőleg az emberi természethez iparkodik alkalmazkodni. Emberek között az *atyaság* szükségszerű kiegészítése az *anyaság*. Azért már előre is nagyon közelfekvő gondolat, hogy az Űristen az ember kegyelmi életébe saját mennyei atyasága mellé egy *természetfeletti, mennyei anyaságot* is be akart szervezni, hogy a kegyelmi élet annál tökéletesebben simuljon az ember természetes életéhez.

A Teremtő azért adott a nőnek élénkebb érzelmi életet, hogy képes legyen másokkal annál könnyebben és tökéletesebben együttérezni, fájdalmukban, örömeikben annál bensőségebben osztozkodni. Ez a női együttérzés és részvét tetőpontját éri el az édesanyában gyermekével szemben. A csecsemő az Űristennek leggyámoltalanabb teremtménye. Testileg-lelkileg rászorul édesanyjára, aki éppen gazdag érzelmi világánál fogva szereti gyermeke gyámoltalanságát és boldogságát leli abban, hogy magzatját táplálja, erősítse, emberré nevelje. De nemcsak a bölcső mellett, hanem mindenütt, ahol betegség, gyengeség, nyomor tanyázik, az

önzetlen női szív kitűnően alkalmas arra, hogy mindezekkel együttérezzen és mindeneken segítsen. Mélységes részvét minden emberi bajjal és önfeláldozó készség hathatós segítségre a női nemnek legértékesebb *tehetsége és előjoga*.

Ebből érthető, miért nem akarta a Teremtő a kegyelmi életben sem nélkülözni az *anyaságot*. Azért vonta a mennyei Atya a Szűzanyát oly közel mennyei trónusához, — magasabbra valamennyi szentnél és dicső angyalnál, hogy minden kegyelmi életre vágyó halandó meg lehessen győződve arról, hogy minden esdő kérése, minden bűnbánó fohásza, minden kétségbeesett segélykiáltása Mária végtelenül gyengéd szívéhez hatol és ő Isten előtti kegyességének, érdemeinek és tekintélyének egész súlyával továbbítja azokat Isten kegyelmi trónusához. Azért tette meg drága Megváltónk is Szűz Édesanyját érdemei, kegyelmi kincsei kiosztójának, hogy mindenütt segíthessen, ahogy anyai szíve óhajtja. Kétségtelen igazság, melyet nemcsak az elméleti hittudomány támogat, hanem a kétezeréves gyakorlati hitélet is igazol, hogy Mária anyai szívének velünk való együttérzése és részvéte döntő befolyást gyakorol a bűnbánatra, a kegyelmek kiosztására, az isteni Gondviselésre. Ezért dicsőítik Őt keresztény népek és századok szüntelenül mint „*Betegek Gyógyítóját*”, — „*Bűnösök menedékét*”, — „*Szomorúak Vigasztalóját*”, — „*Keresztények Segítségét*”. Mindezek a gyönyörű megszólítások csak Mária kegyelmi anyaságá-

nak körülírásai, annak alkalmazásai bizonyos emberi szükségletekre.

A Szentlélek pünkösd napján Krisztus tanítványait apostolokká alakította át, megadván nekik mindazokat a kegyelmeket, melyekre rászorulnak az igehirdetésben, szentségek kiszolgáltatásában és a lekipásztorkodás összes teendőinek végzésében. *Szűz Máriát* ellenben az *Egyház kegyelmi Anyjává avatta*, elárasztva anyai szívét a részvét, az együttérzés, az irgalom mindazon kegyelmével, melynek segítségével *egyetemes anyaságát* gyakorolhatja.

32. Szűz Mária utolsó életévei és boldog halála.

I. Az apostolok mindjárt a Szentlélek eljövele után megkezdték az igehirdetést, oly erővel és sikerrel, hogy még pünkösd napján háromezren megkeresztelkedtek. Később Szamariára és Galileára is kiterjesztették működésüket, majd széjjeloszlottak a messzebbfekvő tartományokba és országokba: elmentek Skytiába, Pontusba, Mezopotámiába, Indiába, majd nyugatra Görögországba, Itáliába, Galliába, Spanyolországba, — délfelé Egyiptomba. Missziós tevékenységük középpontja kezdetben még *Jeruzsálem* maradt. Időközben ide szoktak visszatérni. Vonzotta őket a hely, ahol Mesterük élt és működött, ahol a kereszten elvérzett, ahol halottaiból feltámadt és mennybe felszállt, ahol a Szentlelket vették... De más is vonzotta őket vissza a szent városba: itt élt a *Szűzanya!* Közel az utolsó vacsora terméhez,

Sion hegyén volt Szent János háza, melyben Mária is lakott. Nem avatkozott ő az Egyház kormányzásába, tudta, *nem* e célra kellett neki még e földön maradnia. És mégis bizonyos tekintetben Mária volt az Egyház középpontja. Ha az apostolok hittérítői útjukról hazatértek, csakhamar felsiettek Sion hegyére, a Szűzanyához. Elmondották neki élményeiket, sikereiket, csalódásaikat, gondjaikat, szenvedéseiket. Mária kimondhatatlan szeretettel fogadja őket, örült kedvező eredményeiknek, részvételt volt a szenvedők iránt, mindnyájukat bátorította és főként mindnyájukért *imádkozott*. Imája pedig úgyszólván *mindenhatónak* bizonyult. De nemcsak az apostolok keresték fel. Már akkor megindult a hívők zarándoklata Jeruzsálembe. Az apostolok mindenütt, ahol az evangélium magvát elvetették, püspököket szenteltek, hogy a hit fennmaradjon és terjedjen. Ezek az egyházi előjárók, de sok buzgó hívő is felhasználták az első kínálkozó alkalmat, hogy szent hitük bölcsőjét megismerjék. Jeruzsálemben aztán nemcsak a szent helyeket látogatták nagy áhítattal, hanem a Megváltó édesanyját is. És Szűz Mária mindnyájukat igazán édesanyaként fogadta, hisz az is volt magasabb, lelki értelemben. Aki egyszer az ő kis kamrájában megfordult, élete végéig sem tudta elfelejteni ezeket a boldog pillanatokat és mindig visszavágyódott oda. Nem is csoda. Aki pl. Lourdesban volt, mindig örömmel gondol vissza ottani élményeire, arra az Isten-közelségre, melyet ott érzett. Még nem találkoztam lourdesi zarándok-

kal, aki oda vissza nem kíváncszott. Hát még csak, aki abban a szerencsében részesült, hogy Szűz Máriát élő alakban láthatta, vele beszélhetett! Mária a fejlődő Egyház szíve volt. Így teltek az évek, ... letelt lassan az idő, melyet az Úr a Szentszűz földi tartózkodására megállapított. Elközelgett boldog halála.

II. Hol halt meg Szűz Mária? Valószínűleg Jeruzsálemben: ahol született, ott meg is halt. Ősi hagyomány Sion hegyén mutatja az ú. n. „*Dormitio*”-t: Mária elszenderülésének helyét, és nem messze attól a sírt, melybe temették. Igaz, vannak tudósok, akik azt vitatják, hogy a kisázsiai *Ephesusban* halt volna meg, ahol Szent János püspök volt. De nézetük — azt hiszem — már időrendi nehézségek miatt alig állhat meg. János csak 66 körül Kr. u. került Ephesusba, akkor a Szűzanya már jóval nyolcvanon túl lett volna. Nem hihető, hogy ily magas korban még ily messze útra kényszerítették. De a hagyomány szerint Mária nem is ért ily magas kort. Úgy látszik kb. 64, legfeljebb 72 évet élt. Jelen időszámításunk szerint 50 után halhatott meg.

Az is érdekelne, hogyan halt meg a Szűzanya. Erről *történeti* bizonyossággal semmit sem mondhatunk. De azt hiszem, ha valakire, Szűz Máriára alkalmazhatjuk, amit Keresztes Szent János, a „*Doctor Mysticus*” sok *szent* haláláról tanít. Szerinte sok *szent nem természetes* halállal költözik a másvilágra, azaz nem betegség következtében. Nem láz, nem tüdőlob, nem agyvérzés vagy szívszélhűdés oltja ki

életüket, hanem *természetfeletti* ok. Egyre gyorsodik bennük a kegyelem, ez pedig magasabbra és magasabbra lobbantja az isteni *szeretetet*. A szeretettel növekszik az Isten látása és birtoklása utáni *vágy* is. A szeretetnek ez a természetfeletti heve lassan megemésztí a természetes életerőt. Sok szent példája igazolja a nagy misztikus tanát. Gondoljunk csak Nagy Szent Terézre vagy lisieuxi kis Szent Teréz halálára. A természetfeletti szeretet rendkívüli heve megrepesztette a test porhüvelyét. Ha pedig a természetfeletti szeretet legmagasabb fokainak tényleg ez a hatása, amint Keresztes Szent János tanítja, arra kell gondolnunk, hogy Szűz Mária halálát is csak ez okozhatta, mert nálánál nagyobb szeretettel senki sem rendelkezett.

Halála után szentséges testét sírjába helyezték. De mikor néhány nap múlva sírját ismét megnyitották, testét már nem találták meg. A Teremtő nem engedte, hogy oszlásnak induljon, hanem ismét egyesítette lelkével és felvitte a mennybe, hogy mikép Egyszülöttje, ő is még az utolsó ítélet előtt teljes emberi természetében élvezze érdemei jutalmát. Ez általános katolikus tan, bár az Egyház hittételként eddig még nem mondotta ki.

TARTALOM

1. Szűz Mária helye és jelentősége a mindenség isteni tervében	5
2. Szűz Mária emberi eredete	8
3. Széplőtelen fogantatás	12
4. Szűz Mária gyermekkora	15
5. Szüzességi fogadalom és eljegyzés	19
6. Szent József	22
7. Az angyali üdvözet	25
8. Szűz Mária párbeszéde az Arkangyallal	29
9. Emmánuel	32
10. A megtestesülés hatása Szűz Mária lelkére	36
11. Sárlos Boldogasszony	39
12. Magnificat	42
13. Megpróbáltatások	46
14. Karácsony	49
15. Csodálatos Anya	53
16. Az isteni Kisded bemutatása a templomban	56
17. A napkeleti Bölcsek	60
18. Menekülés	63
19. Egyiptom	67
20. Názáret	70
21. Zarándoklat	74
22. Két szomorú názáreti esemény	77
23. „Az én országom nem e világból való”	81
24. Kána	84
25. „Ki az én anyám?”	88
26. Szűz Mária földi boldogsága	91
27. „Ime felmegyünk Jeruzsálembe...”	95
28. A kereszt útján	98
29. A kereszt alatt	102
30. Szűz Mária húsvétja	105
31. Szűz Mária pünkösdje	108
32. Szűz Mária utolsó életévei és boldog halála	112

